

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Esko Tiittanen

Työelämälähtöisyys tradenomikoulutuksessa

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2015
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
+358 50 260 6800

Tekijä
Esko Tiittanen

Nimeke
Työelämälähtöisyys tradenomikoulutuksessa

Toimeksiantaja
Mama-hanke

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee työelämälähtöisyyttä tradenomikoulutuksessa. Opinnäytetyö on kvantitatiivinen. Aineisto on koottu kirjallisten lähteiden, internetlähteiden ja kyseilytutkimuksen avulla.

Teoriaosuudessa käsitellään ammattikorkeakoulujen historiaa ja tradenomiopintoja. Teoriaosuudessa käydään myös läpi miten, oppiminen on muuttumassa ja millaista osaamista tulevaisuuden liike-elämässä tarvitaan. Siinä tarkastellaan myös työelämälähtöisiä, aikaisempia tutkimuksia työelämälähtöisyydestä sekä määritellään tärkeimpiä käsitteitä.

Opinnäytetyön empiirisenä osana oli kysely opiskelijoille, jotka osallistuivat työelämälähtöiseen projektiin tai yrityskontaktointivalmennukseen.

Tutkimuksessa selvisi, että tradenomikoulutusta pidetään työelämälähtöisenä, mutta parannettavaakin on. Ammattikorkeakoulujen pitäisi parantaa palautejärjestelmiään, jotta saataisiin kehittävää ja objektiivista tietoa työelämälähtöisyydestä ja sen kehittämiseksi. Koulutusjärjestelmän on haasteellista pysyä perässä elinkeinoelämässä tapahtuvassa rakennemuutoksessa.

Kieli
suomi

Sivuja 52
Liitteet 1
Liitesivumäärä 4

Asiasanat
työelämälähtöisyys, työelämäyhteydet, määrällinen tutkimus

THESIS
May 2015
Degree Programme in business economics
Karjalankatu 3
FI 80200 JOENSUU
+358 50 260 6800

Author
Esko Tiittanen

Title
Workplace Connection in the Bachelor of Business Administration Education

Commissioned by
Rural Opportunities Project

Abstract

This thesis deals with the workplace connection of BBA education. This thesis was implemented as a quantitative inquiry. The research materials were collected from written, print and electronic sources and through a questionnaire survey that was prepared for this study.

The theoretical section deals with the history of the Finnish university of applied sciences and BBA studies. Furthermore, the theoretical section discusses how learning is changing, and what kind of skills are needed in the business world in the future. The aim of the theoretical section is also to analyze workbased learning methods, to review some previous studies on workplace connection and to define the most important concepts.

The empirical part of this thesis consisted of a survey for the students who took part either in a business project or in coaching in order to build connections with companies.

The study revealed that the BBA education is generally considered to have workplace connections, but there is still room for improvement. Universities of Applied sciences should create feedback systems in order to obtain objective information on workplace connections and their development. The educational system has a challenge to keep up with the structural changes of business and industry.

Language
Finnish

Pages 52
Appendices 1
Pages of Appendices 4

Keywords

workbased learning, workplace connections, quantitative inquiry

Sisältö

1	Johdanto.....	5
1.1	Tausta	5
1.2	Opinnäytteen tavoitteet ja rakenne.....	6
1.3	Menetelmät.....	6
1.4	Eettisyys, reliabelius ja validius	7
2	Tradenomikoulutus Suomessa.....	8
2.1	Osaaminen tulevaisuuden elinkeinoelämässä	8
2.2	Ammattikorkeakoulu opetus	12
2.3	Ammattikorkeakoululaitos.....	15
2.4	Ammattikorkeakoulujen syntyminen	17
2.5	Tutkimus- ja kehitystyö	18
2.6	Tradenomien valmistuminen.....	19
2.7	Tradenomien työllistyminen	20
2.8	Työelämälähtöisyys opetuksessa	21
3	Tutkimus.....	26
3.1	Tutkimusmenetelmät.....	36
3.2	Aineiston hankinta	37
3.3	Kyselylomakkeen laadinta	38
4	Tutkimustulokset	39
4.1	Yrityskontaktointivalmennus	42
4.2	Työelämälähtöisyys.....	44
5	Pohdinta.....	44
	Lähteet.....	48

Liitteet

LIITE 1 KYSELYLOMAKE

1 Johdanto

1.1 Tausta

Koulutus on tärkeä osa ihmisen elämää, ja siihen kuluu huomattavan monta vuotta ihmisen elämästä. Oppiminen ja osaaminen ovat kriittisen tärkeitä menestystekijöitä nykymaailmassa. Sellaisia menestystekijöitä hankitaan esimerkiksi ammattikorkeakoulusta. Ammattikorkeakoulujärjestelmän luomisen tarkoituksena on ollut kehittää tiedekeskeisten ja teoriapainotteisten yliopistotutkintojen rinnalle ammatillisemmin ja käytännönläheisemmin suuntautunut korkeakoulututkinto. Sen avulla voidaan parantaa koulutuksen laatua ja pyritään vastaamaan työelämän ja yhteiskunnan nopeasti muuttuviin tarpeisiin. Toiminnassa korostuvat muun muassa yhteydet elinkeinoelämään ja alueelliseen kehittämiseen. (Valtiontalouden Tarkastusvirasto 2009.)

Ammattikorkeakoulutusta mainostetaan työelämälähtöisyydellä, joka on mainittu myös Ammattikorkeakoululaissa. Työelämälähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, millä tavoin työelämäyhteydet on otettu huomioon opetuksen toteutuksessa ja millaisia käytännön yhteistyömuotoja oppilaitoksilla ja työelämällä on.

Ammattikorkeakoulun tavoitteena on kouluttaa opiskelijoita, jotka voivat toimia opintojensa jälkeen muun muassa asiantuntija-, ja esimiestehtävissä. Tutkimuksissa käy kuitenkin ilmi, että valmistuneet opiskelijat kokevat, etteivät ole saaneet koulutuksessa riittävästi valmiuksia toimia onnistuneesti työelämässä. Käytännön ammattitaito, paineensietokyky, ajankäytön hallinta, kyky nähdä ja hallita kokonaisuuksia ovat ominaisuuksia, joita korostetaan enemmän työelämässä kuin opiskelussa. (Ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät hyvin 2005, 4.)

Ammattikorkeakoulujen haasteina ovat teoriaopetuksen ja käytännönläheisten valmiuksien yhdistäminen onnistuneesti. Työelämälähtöiset opetusmenetelmät, nykyaikaiset opetussuunnitelmat ja tehokkaat oppimisympäristöt korostuvat tässä asiassa.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön aluksi tutkin, miten oppiminen on muuttumassa ja millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Tarkastelen myös, millaista työ on tulevaisuudessa ja mikä tavoite työelämäyhteistyöllä on opetuksessa. Sen jälkeen kerron tradenomi koulutuksesta ja tradenomien työllisyystilanteesta sekä ammattikorkeakoulujen kehityshistoriasta. Sitten tutkin, miten työelämälähtöisyys näkyy ammattikorkeakouluissa ja hallitusohjelmassa sekä määrittelen tärkeimpiä käsitteitä. Opinnäytetyössäni tuon esille myös työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä ja tarkastelen aikaisempia tutkimuksia työelämälähtöisyydestä.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on saada tietoa opiskelijoilta, miten he kokivat osallistumisen työelämälähtöiseen projektiin tai yrityskontaktointivalmennukseen. Opiskelijoilta on myös tiedusteltu, näkyykö työelämälähtöisyys omassa koulutuksessa. Tavoitteena on saada vastauksia siihen, miten työelämälähtöistä opetus on ja pyrkiä saamaan selville mahdolliset epäkohdat ja kehittämistä tarvitsevat asiat.

1.3 Menetelmät

Tutkimusstrategiat voidaan jakaa kolmeen eri menetelmään. Yksi näistä on kvalitatiivinen tutkimus josta käytetään myös nimitystä laadullinen tutkimus. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tunnusomaisia piirteitä ovat, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja se on, että aineisto kerätään luonnollisissa tilanteissa. Tiedon keruun välineenä suositaan ihmistä. Tutkija tekee omia havaintoja ja johtopäätöksiä tutkittavan henkilön kanssa käydyn keskustelun perusteella. Tutkijan tavoitteena on paljastaa odottamattomia seikkoja. Lähtökohtana on aineiston monipuolinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Aineiston hankinnassa käytetään laadullisia metodeja, joita muun muassa ovat teema-haastattelu, ryhmähaastattelu ja osallistuva havainnointi. Tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei siis satunnaisotoksen menetelmää käyttäen kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 123–129, 182–183.)

Toiminnallinen opinnäytetyö on työelämän kehittämistyö, jonka päämääränä on jonkin käytännön toiminnan kehittämistä, järjestämistä tai ohjeistamista. Toteutustapa voi olla

esimerkiksi opas, kirja, näyttely, kehittämissuunnitelma, messuosasto, projekti tai jokin muu tuote/tuotos/produkti. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen on toiminnallinen osuus eli niin sanottu produkti, ja toinen on opinnäytetyöraportti. Opinnäytetyön raportointiin sisältyy opinnäytetyönprosessin dokumentointi ja arviointi tutkimusviestinnän keinoin. Opinnäytetyön tuotoksen tulisi aina pohjautua ammattiteorialle ja sen tuntemiselle, ja raportin tulisi aina sisältää myös niin sanottu teoreettinen viitekehysosuus. Toiminnallisen opinnäytteen tekijältä vaaditaan tutkivaa ja kehittävää otetta, vaikka tutkimus monesti on lähinnä selvityksen tekemistä ja selvitys tiedonhankinnan apuväline. Tutkiva ote näyttäytyy varsinkin teoreettisen lähestymistavan perusteltuna valintana, opinnäytetyöprosessissa tehtyjen ratkaisujen ja valintojen perusteluina sekä pohtivana, kriittisenä asennoitumisena omaan tekemiseen ja kirjoittamiseen. (Virtuaaliammattikorkeakoulu 2015.)

Tämän opinnäytetyön aiheena on selvittää, miten työelämälähtöisyys näkyy tradenomi-koulutuksessa. Tutkin ja tarkastelen aiemmin samasta aiheesta tehtyjä tutkimuksia ja teen päätelmiä niistä. Oma tutkimukseni on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Sitä käytetään hyvin usein sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Tutkimustyypiksi valitsin Survey-tutkimuksen, eli siinä tarvittava tieto saadaan kyselylomakkeen avulla. Kyselyn avulla yritän saada mahdollisimman paljon vastauksia opiskelijoilta. Tällä tavalla toimiessani minun ei tarvitse haastatella opiskelijoita erikseen, joka veisi suhteettoman paljon aikaa. Suurin osa kysymyksistä oli strukturoituja vaihtoehtokysymyksiä, mutta kyselyssä oli myös neljä avointa kysymystä. Kyselylomakkeella saaduista tuloksista päätelmiä tehdään numeerisin keinoin, ja tulokset analysoidaan Typala-ohjelmalla.

1.4 Eettisyys, reliaabelius ja validius

Kun tutkimusta ryhdytään tekemään, pitää ottaa huomioon myös tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset. Tutkimusaiheen valinta on myös eettinen ratkaisu. Tutkimuskohteen valintaa tehtäessä kannattaa miettiä, miksi tutkimukseen ryhdytään ja kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan sekä miten ylipäänsä tulisi ottaa huomioon aiheen yhteiskunnallinen merkitys. Kun tutkimus kohdistuu ihmisiin, on usein selvitettävä, miten henkilöiden suostumus hankitaan ja millaista tietoa heille annetaan sekä millaisia riskejä heidän osallistumiseen sisältyy. Tärkeää on, että tutkimukseen osallistuva henkilö on pätevä tekemään järkeviä kysyiä arviointeja sekä henkilö on suostunut tutkimukseen vapaa-

ehtoisesti. Aineiston keräämisessä tulisi ottaa huomioon seuraavat asiat: Vastaajien anonyymiuden säilyttäminen, luottamuksellisuus ja aineiston tallentaminen asianmukaisesti. Lyhyesti tiivistettynä eettisyys tarkoittaa sitä, että humanin ja kunnioittavan kohtelun edellyttämät näkökulmat ovat otettavat huomioon kaikessa ihmiseen kohdistuvassa tutkimustyössä. Epärehellisyyttä vältetään kaikissa tutkimustyön osavaiheissa. Toisten tekstiä ei saa plagioida, eikä toisia tutkijoita vähätellä. Kun muiden tekstiä joudutaan lainaamaan, on lainaus osoitettava asianmukaisin lähdemerkinnöin. Tutkimustuloksia ei myöskään sepitetä, kaunistella eikä tuloksia yleistetä kritiikittömästi. Raportointi ei saa olla puutteellista, eikä harhaanjohtavaa ja myös esimerkiksi tutkimuksen puutteetkin on tuotava julki, on haastavaa tehdä hyvä tutkimus niin, että eettiset näkökulmat tulevat riittävästi ja oikein huomioon otetuksi. (Hirsjärvi ym. 2003, 25–28.)

Tutkimuksessa pyritään karsimaan virheiden syntyminen, mutta siitäkin huolimatta tulosten pätevyys ja luotettavuus vaihtelevat usein. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa puhutaan usein reliabiliudesta. Se tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen arviointiin liittyvä toinen käsite on validius eli pätevyys. Se tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Esimerkiksi vastaajat ovat voineet ymmärtää osan kyselylomakkeen kysymyksistä väärin. Kun tutkija käsittelee saatuja tuloksia oman ajattelumallin mukaan, ei tuloksia voida enää pitää pätevinä ja tosina. Mittarista aiheutuu siis tuloksiin virhettä. Vaikka edellä mainittuja termejä ei haluaisi käyttää, tärkeää olisi, että tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta tulisi jollakin tavalla arvioida. (Hirsjärvi ym. 2003, 216–217.)

2 Tradenomikoulutus Suomessa

2.1 Osaaminen tulevaisuuden elinkeinoelämässä

Nopeasti muuttuva toimintaympäristö tarvitsee ihmisiä, joilla on halua, kykyä ja tahtoa oppia jatkuvasti, eli puhutaan elinikäisestä oppimisesta. Ihmisten tulee ottaa vastuu omasta oppimisestaan, heidän täytyy osata hyödyntää kokemuksiaan ja tarvittaessa pystyä muuttamaan omia arvoja, asenteita sekä lisäämään tietoisuutta eri asioista. Ammatillinen kasvu on koko ajan käynnissä oleva oppimisprosessi. Sen aikana ihminen hankkii

niitä taitoja, tietoja ja kykyjä, joita hyödyntämällä hän voi vastata muuttuviin ammattitaitovaatimuksiin. Ihmiset oppivat paljon myös toisiltaan normaaleissa arkipäivän tilanteissa, esimerkiksi vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, tarkkailemalla omaa ja toisten käytöstä ja analysoimalla virheitä ja osallistumalla yhteistoiminnalliseen suunnitteluun ja laadunparantamiseen sekä neuvomalla ja opastamalla toisia. Jatkuva oppiminen on tyypillistä monimuotoiselle uralle, jota sanotaan osaamisen kasvuksi. Ihmisillä voi olla samaan aikaan useita urapolkuja tai peräkkäisiä työjaksoja eri yrityksissä tai jopa eri ammattitehtävissä. Ne ihmiset, jotka ovat sitoutuneet jatkuvaan oppimiseen, ovat avoimia uudelle informaatiolle, pyrkivät ajoissa ennakoimaan tulevia muutoksia, ja tulevat pärjäämään hyvin muuttuvassa toimintaympäristössä. (Ruohotie 2000, 3–11.)

EK:n koordinoimassa Oivallus-hankkeessa on tarkasteltu millaista osaamista tulevaisuuden elinkeinoelämässä tarvitaan ja miten niitä kehitetään. Oivallus eli oppivien verkostojen osaamistarpeet tulevaisuuden Suomessa kesti kolme vuotta ja rahoittajina siinä Elinkeinoelämän keskusliiton lisäksi olivat Opetushallitus ja Euroopan sosiaalirahasto. Hankkeessa on lähdetty etsimään vastauksia muun muassa kysymyksiin: millaisia ovat tulevaisuuden osaajat ja millaista osaamista verkostoissa tehtävä työ edellyttää sekä minkälainen koulutus valmentaisi parhaiten työskentelemään 2020-luvun yrityksissä. Suomen vahva osaaminen on perustunut tasa-arvoiseen ja vakaaseen koulutusjärjestelmään. Viimeaikaiset, tosin vielä heikot signaalit kertovat opiskelijoiden ja koulujen välisten erojen kasvusta. Jotain on siis vialla.

Koulutusjärjestelmän yhtenä tavoitteena on aikaisemmin ollut kouluttaa ihmisiä teollisen yhteiskunnan palvelukseen. Siinä työntekijät työskentelivät hyvin usein yksin ja yhden taidon oppiminen riitti pitkäksi aikaa. Teollisuusyhteiskunnasta on pikku hiljaa siirrytty kohti tietoyhteiskuntaa tai kokeiluyhteiskuntaa. Tärkeäksi asiaksi on noussut se, osataanko työskennellä uudella tavalla ja saadaanko sillä aikaan uudistettuja tai uusia ratkaisuja ja jopa uusia tuotteita ja palveluja. Pitää siis olla luova ja yritteliäs. Luovuu-della tarkoitetaan sitä, että tavoitteiltaan ja menetelmiltään avoimemmassa töissä tarvitaan kykyä keksiä asioille vaihtoehtoisia ratkaisuja ja toimintatapoja, ja yrittäjyydellä tarkoitetaan sitä, että uskaltaa yrittää. (Oivallus-hanke 2011.)

Yritykset peräänkuuluttavat työntekijöiltään taitoja siihen, miten ollaan tekemisissä tiedon ja toisten ihmisten kanssa. Tietoihin liittyvillä taidoilla tarkoitetaan muun muassa seuraavia asioita: kyselemistä, havainnointia, tietojen kriittistä tarkastelua ja soveltamista. Työelämässä moniosaajuus ja huippuosaajuus syntyvät tiimien, verkostojen ja ryh-

mien ominaisuutena. Toisten työntekijöiden osaamisesta kannattaa olla kiinnostunut sekä pyrkiä myös lainaamaan ja hyödyntämään niitä. Tulevaisuuskuvaan vastataan nostamalla yritteliäs asenne ja luovuuden edistäminen kaiken koulutuksen läpileikkaavaksi teemaksi. Koulutuksessa pitäisi panostaa tästä eteenpäin taitoihin tietojen sijaan. Tärkeää on, että opitaan tekemällä, ei pönttämällä. Koulutus kannustaa rohkeasti tekemään yhdessä ja kokeilemaan virheitä pelkäämättä. Oppiminen on parhaimmillaan projekti- maista ongelmien ja ilmiöiden kautta tietoihin tarttuvaa. Myös itse arviointi ja palaute- käytäntöjen kehittäminen ovat opiskelijoiden näkökulmasta tarpeellisia. (Oivallus-hanke 2011.)

Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen järjestäjien alueellinen kehittämissuunnitelma 2013–2016 linjaa valtakunnalliset painopistealueet, jotka koulutuspoliittisesti on päätetty nostaa tärkeimmiksi kehittämisen kohteiksi. Ammatillisen koulutuksen tärkeimpiä kehittämisen kohteita ovat läpäisyn parantaminen, työelämän tarpeet ja syrjäytymisen ehkäisy. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on auttaa koulutuksen järjestäjiä sitomaan valtakunnalliset päämäärät vahvemmin yhteen paikallisista tarpeista nousevien kehittämiskohteiden kanssa. Se tapahtuu yhteistyössä työelämän ja paikallis- ja aluehallinnon kanssa. Yhtenä tavoitteena on myös parantaa koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia vaikuttaa kansalliseen koulutuspolitiikkaan paikallisten tarpeiden huomioon ottamiseksi. Ammattikoulussa huomio kiinnittyy koulutuksenjärjestäjien alueelliseen ja alakohtaiseen yhteistyöhön sekä koulutus- ja osaamistarpeiden ennakkotiedon käyttöön suunnittelussa ja päätöksen teossa. Kehittämissuunnitelmalla halutaan edistää sellaista tavoitteellista yhteistyötä, joka huomioi alueelliset sivistys- ja elinkeinostrategiat, työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeet ja hyödyntää alueellisten toimijoiden asiantunte- musta.

Monipuoliset ja sujuvat opintopolut nimisessä julkaisussa opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä etsi kehittämiskohteita korkeakoulujen koulutusrakenteista. Työryhmän tehtävänä oli selvittää toimenpiteitä koulutustarjonnan ja työvoiman koulutus- rakenteiden kehittämiseksi sekä koulutuksen järjestämistapojen ja tutkintorakenteiden monipuolistamiseksi. Mallia haettiin esimerkiksi kansainvälisistä koulutusratkaisuista muun muassa rakennemuutokseen vastaamiseen ja työvoiman potentiaal- in maksimaaliseen hyödyntämiseen. Työryhmä päätyi esittämään kuutta ehdotuskokonaisuutta: 1. Monipuolistetaan ja jäsennetään korkeakoulujen tarjontaa. 2. tutkintorakenteen joustavuutta lisätään. 3. Avointa korkeakouluopetusta monipuolistetaan. 4. korkeakoulujen

esteettömyyttä parannetaan. 5. Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tehostetaan. 6. Vahvistetaan korkeakoulujen ja TE- hallinnon osaamista ja yhteistyötä rakennemuutos-tilanteissa.

Koulutusjärjestelmä ei pysy perässä nopeasti tapahtuvassa rakennemuutoksessa. Tällä hetkellä työvoiman tarjonta ei vastaa kysyntää. Työvoiman osaaminen jää jossain suhteessa vajavaiseksi tai osa koulussa hankituissa taidoista ja tiedoista jää käyttämättä. Rakennemuutoksesta aiheutuu monenlaisia uusia tarpeita ja siitä kehittyy myös uusia asiantuntijuuden aloja. Korkeakouluihin hakeutuu tavoitteiltaan, toiveiltaan ja iältään hyvin eri tavalla profiloituneita opiskelijoita. Tämän tulee näkyä korkeakoulutuksen tarjonnassa korkeakoulutukseen johtavissa opintopoluissa. Tavoitteena on, että korkeakoulutuksen koulutustarjonta, tutkintorakenne ja opintojen suorittamisen muodot vastaavat yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin niin nuorten kuin aikuistenkin osalta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013.)

Tavoitteena tulevaisuudessa on, että korkeakouluihin pääseminen on nopeaa ja sujuvaa varsinkin toisen asteen koulutuksen jälkeen. Entistä useammalla on mahdollisuus korkeakouluopintoihin. Tutkintoja ja kursseja suoritettaisiin entistä enemmän ja näin ollen väestön osaamistason on mahdollista nousta. Tavoitteena on toisen asteen koulutuksen saaneilla, että koulutusura voisi jatkua katkeamatta ja aikuisten korkeakoulutukseen osallistumisen kynnyks mataloituisi ja opiskelumahdollisuudet olisivat mahdollisimman joustavia. Tärkeintä on, että koulutustarjonta ja tutkintorakenne tarjoaisivat mahdollisuudet entistä laajemmalle opiskelijajoukolle saavuttaa korkeakoulutasoista osaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013.)

Nuorten siirtymistä korkeakoulutukseen vauhditetaan opiskelijavalinnan uudistamisella ja opinto-ohjauksen parantamisella. Korkeakoulutukseen pitää päästä nykyistä nopeammin ja opiskelijan tulee suorittaa tutkinto tavoiteajassa nykyistä useammin. Tämän lisäksi tarvitaan lisää läpinäkyviä vaihtoehtoisia reittejä ja opistopolkuja, jotka antavat mahdollisuuden osaamisen saavuttamiseen vaiheittain edeten tai myöhemmässä elämän vaiheessa. Joustavat toimintamallit ja rakenteet mahdollistavat kiinteät yhteydet koulutuksen ja työelämän välillä ja katkeamattomat työurat sekä yksilölliset opintopolut. Osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvät käytännöt edes auttavat opinto- ja työurien yhdistämistä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013.)

Opetushallitus käynnisti valtioneuvoston asetusten pohjalta opetussuunnitelman perusteiden valmistelun esiopetusta, perusopetusta ja lisäopetusta varten. Perustetyön uudistaminen kestää vuoteen 2016 asti ja asetusten mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2016. Opetushallitus tekee opetussuunnitelman perusteet suuressa sidosryhmäyhteistyössä ja vuorovaikutuksessa opetuksen järjestäjien kanssa. Opetussuunnitelmien perusteiden uudistamisen tavoitteita ovat: Määritetään kasvatustyötä ja toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat arvot ja periaatteet, joiden päämääränä ovat vuorovaikutteinen, toisia kunnioittava ja kestävä kehitystä edistävä toimintatapa. Määritetään tavoitteet, mitä on tulevaisuudessa tarvittava sivistys ja laaja-alainen osaaminen. Vahvistetaan edellytyksiä oppimiseen monipuolisissa oppimisympäristöissä, karsitaan perusopetuksen sisältöjä, jotta voidaan keskittyä olennaiseen ja syventää oppimista.

Hankalat taloudelliset suhdanteet ja erilaiseksi muuttuva toimintaympäristö aiheuttavat isoja haasteita koulutuksen kehittämiseksi paikallisesti ja valtakunnallisesti. Opetussuunnitelmatyö luo mahdollisuuden yhteiseen näkemykseen ja tahtotilaan sen suhteen ”mikä on kasvun ja oppimisen kannalta keskeistä ja miten me haluamme suomalaisissa kouluissa työskenneltävän”. Kaikkia osapuolia miellyttävä muutos pystytään saamaan aikaan vain yhdessä työskentelemällä. Opetussuunnitelma työn tärkein merkitys on, että sillä rakennetaan pohjaa tulevaisuuden sivistykselle. (Opetushallitus 2012.)

2.2 Ammattikorkeakoulu opetus

Ammattikorkeakouluissa annetaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa opetusta, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa opetusta, ammatillisia erikoistumisopintoja ja muuta aikuiskoulutusta, ammatillista opettajankoulutusta ja avointa ammattikorkeakouluopetusta. Korkeakouluopetusta annetaan kahdeksalla koulutusalueella:

- humanistinen ja kasvatusala
- kulttuuriala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- luonnontieteiden ala
- tekniikan ja liikenteen ala
- luonnonvara- ja ympäristöala
- sosiaali-, terveystieteiden ja liikunta-ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala.

Tutkintojen laajuus perustutkinnoissa on 210–270 opintopistettä eli noin 3-4 vuotta. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen laajuus on 60–90 opintopistettä. Tämä tarkoittaa opiskelua kokopäiväisesti vuodesta puolentoista vuoteen. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2015.)

Tutkintoon johtavat opinnot korkeakouluissa järjestetään koulutusohjelmina. Koulutusohjelmat ovat ammattikorkeakoulun järjestämiä ja suunnittelemlia opintokokonaisuuksia, jotka suuntautuvat esimerkiksi johonkin työelämän tehtävään tai sen kehittämiseen. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014.) Koulutusohjelmien määrä oli huipussaan 1990-luvulla, jolloin niitä oli noin 300. Vuodesta 2001 alkaen opetusministeriön vahvistamia koulutusohjelmia on laskettu 85:een (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Tutkintoon johtavat opinnot muodostuvat perus- ja ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Näin on määrätty Ammattikorkeakoululaissa. Opiskelija saa opintojensa kautta: käytännölliset perustiedot ja taidot sekä niiden teoreettiset perusteet alan asiantuntijatehtäviin, viestintä- ja kielitaitoa, edellytyksiä oman alan kehittämiseen ja valmiuksia alan kansainväliseen toimintaan. (Opintopolku.fi 2015.)

Tradenomi (Bachelor of Business Administration, BBA) on liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto. Sen laajuus on 210 opintopistettä, eli kokopäiväisesti opiskellen siihen menee noin 3,5 vuotta. Koulutukseen kuuluu pakollinen 30 opintopisteen työharjoittelu ja pakollinen 15 opintopisteen opinnäytetyö. Tradenomiksi voi opiskella 23 ammattikorkeakoulussa kolmella alalla. Suomen kielen lisäksi opetusta annetaan englannin-, ruotsin ja saksankielisissä koulutusohjelmissa. Jokaiseen koulutusohjelmaan kuuluu tietotekniikkaa, johtamista, laskentatointia, markkinointia, kansainvälisyyteen ja yrittäjyyteen liittyviä opintoja ja työharjoittelu sekä viestintää ja kieliopintoja, joita koskevat samat pakolliset vaatimukset kuin yliopistossakin. (Opintopolku.fi 2015.)

Tradenomitutkintoa opiskelemaan pyrkivällä tulee olla suoritettuna ammatillinen tutkinto ja/tai 2. asteen yleissivistävä tutkinto. Haku kouluihin tapahtuu valtakunnallisessa ammattikorkeakoulujen yhteishaussa keväisin ja syksyisin. Oppilaan valintaan vaikuttaa eniten valintakokeen tulos, mutta valintaan vaikuttavat myös aikaisemmat todistusarvosanat, työkokemus ja muut ammattikorkeakoulun päättämät asiat, esimerkiksi aiemmat opinnot. Jokaisella koulutuksella on omat ammattikorkeakoulun määrittelemät valintaperusteet, joiden pohjalta opiskelijat valitaan. Korkeakoulujen yhteishaussa oppilas voi tulla hyväksytyksi vain yhteen koulutukseen hakutoivejärjestyksen mukaan. Opiskelijoilla on valittavanaan useita suuntautumisvaihtoehtoja. Vaihtoehdot ovat koulukohtaisia. Suuntautuminen voi vaikuttaa siihen, missä valmistunut voi työskennellä. Alla ovat suuntautumisvaihtoehdot:

- markkinointi
- taloushallinto
- rahoitus
- kansainvälinen liiketoiminta
- henkilöstöjohtaminen
- yritysviestintä
- julkishallinnon suunnittelu
- tietotekniikka
- yrittäjäyys
- logistiikka
- tuotantotalous
- matkailu
- oikeushallinto. (Opintopolku.fi 2015.)

4. vuosi		LIIKETALouden ALOITTELEVA AMMATILAINEN	
Opinnäytetyö	15 op		
Täydentävän osaamisen opinnot	15 op		
3. vuosi		LIIKETOIMINNAN SOVELTAJA	
Täydentävän osaamisen opinnot	30 op	Harjoittelu	30 op
Harjoittelu (taloushallinnon opiskelijat)	30 op	Täydentävän osaamisen opinnot	30 op
2. vuosi		LIIKETOIMINTAPROSESSIN OSAAJA	
Toimiva työyhteisö	5 op	Täydentävän osaamisen opinnot	15 op
Markkinoinnin suunnittelu	5 op	eBusiness	4 op
Kannattava yritys	5 op	Affärskommunikation	3 op
International Business Communication	3 op	Opinnäytetyön ohjaus ja menetelmät	3 op
International Business	5 op	Tilastolliset menetelmät	3 op
Logistiikka	3 op	Ammatillinen kasvu	2 op
Kontakta Norden	3 op		
Ammatillinen kasvu	1 op		
1. vuosi		LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖN TUNTIJA	
Liiketoiminta ja yrittäjyys	5 op	Juridiikan perusteet	5 op
Tietojenkäsittelyn työvälineet	5 op	Business English	3 op
Markkinoinnin perusteet	5 op	Yritystalouden perusteet	5 op
Talousmatematiikka	5 op	Projektityöskentely	3 op
Raportointi ja kirjoitusviestintä	2 op	Liike-elämän viestintä	5 op
Ammatillinen kasvu	2 op	Kansantalouden perusteet	5 op
Saksan, ranskan tai venäjän perusteet	5 op	Saksan, ranskan tai venäjän jatko	5 op

Kuvio 1. Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelma 2014–2015. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015.)

Tutkinto muodostuu työelämäläheisistä ydinosaamisen opinnoista, joiden laajuus on 150 opintopistettä ja täydentävän osaamisen opinnoista, joiden laajuus on 60 opintopistettä. Ydinosaamisen opintoihin kuuluu 15 opintopisteen opinnäytetyö ja 30 opintopisteen harjoittelu. Kuvio 1 nähdään mistä kursseista kunkin lukuvuoden opinnot koostuvat.

2.3 Ammattikorkeakoululaitos

Suomessa on tällä hetkellä 24 ammattikorkeakoulua, niiden lisäksi Ahvenanmaalla toimii Högskolan på Åland ja sisäministeriön alaisuudessa poliisiammattikorkeakoulu.

Tämän vuoden alussa toimintansa aloitti Lapin ammattikorkeakoulu. Se syntyi Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulujen yhdistyessä. Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulujen tavoitteena on yhdistyä vuoteen 2017 mennessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

Ammattikorkeakoulujen osakeyhtiöittäminen on edennyt vauhdikkaasti. Uusia osakeyhtiömuotoisia ammattikorkeakouluja ovat Turun ammattikorkeakoulu Oy, Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy, Oulun ammattikorkeakoulu Oy ja Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy. Nykyään ammattikorkeakouluista osakeyhtiömuotoisia on 21 ja kuntayhtymän 3. Vuonna 2009 ammattikorkeakouluista yhdeksän oli kuntayhtymien, kaksi säätiöiden, kuusi kuntien ja yhdeksän osakeyhtiöiden ylläpitämiä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014; Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009).

Toimiakseen ammattikorkeakoulu tarvitsee toimiluvan, ja sen myöntää Valtioneuvosto. Toimiluvassa tarkasti määrätään, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä kunkin ammattikorkeakoulun tulee antaa. Toimiluvassa myös määrätään oikeudesta antaa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja oikeudesta järjestää ammatillista opettajan koulutusta. Niiden lisäksi toimilupa määrää ammattikorkeakoulun tehtävän, koulutusalat, opiskelijamäärän ja opetus- ja tutkintokielen. Kriteereinä toimiluvan myöntämiseen viime vuonna korostuivat valtakunnallinen ja alueellinen koulutustarve sekä hakijoiden toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ammattikorkeakouluille säädettyjen tehtävien järjestämiseen laadukkaasti ja tuloksellisesti. Valtioneuvoston myöntämiin toimilupiin sisältyi kahdenkymmenen ammattikorkeakoulun osalta kehittämisvelvoitteita. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014.)

Valtioneuvoston joka neljäs vuosi hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa kerrotaan ammattikorkeakoulujen yleisistä kehittämistavoitteista. Ammattikorkeakoulut pohtivat opetusministeriön kanssa tavoitesopimukset. Ne ovat voimassa kolme vuotta, ja niissä kerrotaan ammattikorkeakoulujen yhteisistä tavoitteista sekä yksittäisten ammattikorkeakoulujen omista tavoitteista. Tavoitesopimuksissa määritellään myös jokaisen ammattikorkeakoulun koulutustarjonta seuraaviksi kolmeksi vuodeksi. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Viime vuoden toimilupakierros liittyy ammattikorkeakoulujen meneillä olevaan uudistamiseen. Jyrki Kataisen hallituksen päämääränä on vahvistaa ammattikorkeakoulujen toiminnan tehokkuutta ja laatua uudistamalla ammattikorkeakoulujen hallintoa koskeva

lainsäädäntö ja rahoitus. Myös toiminnan rakenteissa ja koulutusvastuissa tapahtuu monia muutoksia. Esimerkiksi päällekkäisyyksiä vähennetään. Viime vuonna aloituspaikkoja karsittiin jo 2200 kpl. Vähennykset oli suunnattu matkailu-, ravitsemus- ja talous-, kulttuurialalle sekä tekniikan ja liikenteen alalle. Ammattikorkeakoulujen toimintaa kootaan isommiksi kokonaisuuksiksi. Tällä tavalla koulutuksen tutkimus- ja kehitystyön resurssit ovat paremmin käytettävissä. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut yhdessä kehittävät maakuntakorkeakoulutoimintaa vastaamaan alueellisiin koulutustarpeisiin. Uudistuksien tavoitteina on tehdä ammattikorkeakouluista vastuullisia, itsenäisiä ja kansainvälisesti arvostettuja korkeakouluja, jotka uudistavat työelämää, kouluttavat asiantuntijoita ja rakentavat alueellista ja kansallista kilpailukykyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

2.4 Ammattikorkeakoulujen syntyminen

Ammattikorkeakoulut syntyivät opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen koulutusta antaneista oppilaitoksista muuttamalla niiden koulutus korkeakoulu tasoiseksi. Ammattikorkeakoulukokeilu alkoi 1991. Pyrkimyksenä oli nostaa koulutuksen tasoa ja lisätä kansainvälistä yhteistyötä sekä parantaa kilpailuasemaa. Nuorisolle haluttiin antaa toinen korkeakoulutasoinen vaihtoehto, kun yliopistotutkinnon rinnalle tuotiin ammatillisemmin ja käytännöllisemmin suuntautunut sekä myös luonteeltaan erilainen korkeakoulututkinto. Päämääränä oli vahvistaa ammattikorkeakoulujen yhteistyötä Pk-yritysten ja hyvinvointipalvelujen tuottajien kanssa sekä parantaa alueellista kehitystä. Tarkoituksena oli tehdä korkeakoulujärjestelmästä niin kattava ja suosittu opiskelijoiden keskuudessa, että 2000-luvulla kaksi kolmesta ikäluokan edustajasta saisi mahdollisuuden suorittaa korkeakoulututkinto. Opinnoissa korostettiin erityisesti työelämälähtöisyyttä, ja työelämässä tarvittavien ammatillisten valmiuksien antamista sekä elinikäistä oppimista. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009 & Ahola & Nurmi 1995, 11–28.)

Ensimmäisen kerran ammattikorkeakouluista alettiin puhua 1960-luvun puolivälissä. 1970-luvulla oli jo hankkeita hoitotieteellisen ja teknillisen alan ammattikorkeakoulujen perustamiseksi. 1980-luvulla tapahtunut lukioden ja yliopistojen opiskelijamäärien kasvu, ja yleisen koulutustason ja koulutustoiveiden nouseminen teki korkeakoulutuksen uudelleen järjestämisestä 1990-luvun tärkeimmän koulutuspoliittisen asian. (Ahola & Nurmi 1995, 11–27 & Orelma 1992, 11.) Ensimmäisille väliaikaisille ammattikor-

keakouluille myönnettiin kokeilulupa vuonna 1991 ja viimeisille 1998. Vakinaistaminen tapahtui vuosien 1996–2000 välillä. Näin korkeakoulujärjestelmään muodostui malli, jossa kaksi korkeakoulusektoria, yliopistot ja ammattikorkeakoulut täydentävät toinen toistaan. Tämän tyyppinen malli perustuu duaalijärjestelmään, joka on ollut käytössä Saksassa ja Hollannissa. Suomalainen ammattikorkeakoulu muistuttaa koostumukseltaan kyseisten maitten mallia. Tähän on selityksenä se, että niillä on sama syntyhistoria. Suomessa, Saksassa ja Hollannissa haluttiin varmistaa samaan aikaan koulutuksen tason kasvu ja kansainvälinen arvostus. (Orelma 1992, 20–21; Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Ammattikorkeakouluasetus 352/2003 ja ammattikorkeakoululaki 351/2003 1:4 § antavat juridisen pohjan ammattikorkeakoulujen toimimiselle. Ammattikorkeakoulujen tavoitteena on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, sivistyksellisiin ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, kannustaa yksilön ammatillista kasvua ja vaalia ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään suorittaessaan ammattikorkeakoulujen tulee myös edesauttaa elinikäistä oppimista.

2.5 Tutkimus- ja kehitystyö

Koulutustehtäviensä lisäksi ammattikorkeakoulut voivat harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä eli T&K-työtä. Se on opetusta palvelevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa työtä. Tutkimus- ja kehitystyö on hyvin työelämälähtöistä, mikä tarkoittaa läheistä yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa. Yhteistyön tuloksena voi kehittyä uusia ja paranneltuja tuotteita, ja se voi johtaa uusien palvelujen ja menetelmien keksimiseen sekä uusien tuotantomenetelmien löytämiseen.

T&K-työhön liittyy myös monenlaisia haasteita. Resurssien puuttuminen on yksi ongelma ja toinen on se miten T&K-työn saisi liitettyä kätevästi opetukseen. Tutkimus ja kehitystyö tulisi kohdistaa mahdollisimman tehokkaasti ja organisoidusti lähialueen tarpeisiin. Tämän takia verkostoitumista pitäisi edistää ammattikorkeakoulujen, yliopis-

tojen ja tutkimuslaitosten kanssa. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014; Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Haaga-Heliassa tutkivalla ja kehittäväällä oppimisella tarkoitetaan yhteisöllistä ja työelämään suuntautunutta ja uudistavaa toimintatapaa oppimistilanteissa. Seuraavaksi on kerrottu tarkemmin oppimisprosessista. Alussa luodaan yhteistä käsitystä siitä, mitä on tutkiva ja kehittävä oppiminen. Haasteellisinta tässä on se, miten passiivisesta vastaanottajasta muutetaan aktiiviseksi toimijaksi. Orientointivaiheessa opiskelijoita haastetaan pohtimaan omia oppimistapojaan ja oppimiseen liittyviä käsityksiään. Oppimisprosessissa tutkimuksellisuus näkyy monella eri tavalla. Tärkein asia on, että kehittämisen ja tutkimuksen kohdetta ei ole valmiiksi asetettu, vaan molempia lähestytään vähitellen jäsenyvinä ja täsmentyvinä tutkimuksellisinä kohteina, joiden määrittämiseen, hahmottamiseen ja ymmärtämiseen osallistuvat kaikki (opiskelijat, opettajat/ohjaajat ja yrityksen edustajat yhdessä.) Tutkimuskysymystä selvitetään kytkeytyvien käsitteiden avulla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että opiskelijat etsivät tietoa eri lähteistä, ja yrittävät hahmottaa teoreettista viitekehystä, joka ohjaa tutkimus- ja kehittämistehtävää. Käsitteitä, tutkimuskysymyksiä ja kehittämishaasteita tarkastellaan yhdessä teoria- ja kehittämispajoissa. Työskentelyvaiheen monipuolisuus variaatioi yrityskumppanin halujen mukaan. Työskentelyvaihe voi rakentua yrityksessä työskentelemisestä, raportin kirjoittamisesta tai projektin toteuttamisesta. Viimeisessä vaiheessa oppimiskumppanit koontuvat keskustelemaan kehittämisehdotuksista, tuloksista ja oppimiskokemuksistaan. Päämääränä olisi, että kehittämisprosessi ei jäisi yritykselle ainoaksi toimenpiteeksi vaan, että kehittämistyölle seuraisi jatkoa. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2015.)

2.6 Tradenomien valmistuminen

Vuosittain tradenomeja valmistuu noin 5000. Nuorisokoulutuksesta valmistuu suurin osa eli noin 80 % ja aikuiskoulutuksesta 20 %. Vuonna 2014 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta nuorten koulutuksesta valmistui 3891 ja aikuiskoulutuksesta 893. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suoritti 547 henkilöä. Yhteensä vuoden aikana valmistui 5331 uutta tradenomia. Ammattikorkeakoulututkinnon keski suoritus-aika miehillä nuorten koulutuksessa oli 4,5 vuotta ja naisilla 4 vuotta. Karelia-ammattikorkeakoulussa tutkinnon suoritti 662 henkilöä, joista naisia oli 372 ja miehiä 290. (Tilastokeskus 2015.)

Tässä kappaleessa on kerrottu Tradenomiliiton tekemästä Tradenomien profiilista. Tradenomiliitto TRAL ry on akavalainen tradenomi-, BBA- ja tradenomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden ammattijärjestö. TRAL on kaikkien tradenomien yhteinen työelämän edunvalvonta-, palvelu- ja markkinointiorganisaatio. TRAL:n yksi tehtävänä on tehdä tutkintoa tunnetuksi ja edistää tradenomien asemaa työelämässä. TRAL on perustettu vuonna 1996 ja on yksi Akavan nopeimmin kasvavista liitoista. (Tradenomiliitto 2015.)

Tradenomeista suurin osa on naisia eli 68 % ja miehiä loput 32 %. Keski-ikä heillä on 35v ja ammattivuotia kertynyt keskimäärin 6,6 vuotta. Johtavassa asemassa tradenomeista toimii 3,5 %, keskijohdossa 15,3 %, asiantuntijoina 46,3 %, toimihenkilöinä 34,9 % ja yrittäjinä tai ammatinharjoittajana vain 0,2 %. (TRAL ry:n jäsentutkimus 2013.)

Alapuolella näkyy tradenomien sijoittuminen eri toimialoille (TRAL ry:n jäsentutkimus 2013.):

• teknologiateollisuus	13,6 %
• muu teollisuus	11,9 %
• kaupan ala	10,9 %
• julkinen sektori	10,3 %
• finanssi ala	7,8 %
• ICT-ala	4,6 %
• muu palvelutoiminta	7 %
• muut palvelut liike-elämälle	5,7 %
• terveys, sosiaalipalvelut ja virkistystoiminta	4,7 %
• koulutus	4,5 %
• kuljetus ja varastointi	2,7 %
• muu informaatio- ja viestintäala	2,5 %.

2.7 Tradenomien työllistyminen

Julkisuudessa on jo pitkään puhuttanut tradenomien työttömyys. Useat ovat sitä mieltä, että tradenomeja koulutetaan aivan liikaa ja monet puhuvat, että miksi käydä ammattikorkeaa, kun merkonomin papereilla saisi samat työpaikat. Tradenomien työttömyysprosentti on 2000-luvulla ollut 5–7 prosentin luokkaa. (Tradenomiliitto 2015.) Maaliskuussa 2015 työttömien tradenomien osuus työvoimasta oli melkein 6 prosenttia. Jos näitä lukuja verrataan insinööreihin niin, työttömien diplomi-insinöörien osuus työvoimasta

oli 5 prosentin ja insinöörien vähän yli 6 prosenttia. Tämän vuoden maaliskuussa työttömiä tradenomeja oli 4226 kpl, diplomi-insinöörejä 2843 kpl ja insinöörejä (ml. amk & rak.arkkitehdit) 6780 kpl. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.)

Työllisyystilastoissa ei näy se, kuinka moni tradenomi on koulutusta vastaavassa työssä. Moni valmistunut voi työskennellä esimerkiksi tarjoilijana, istua kaupan kassalla tai tehdä rakennustöitä.

Alemman korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden työttömien lukumäärä Pohjois-Karjalassa tammikuussa 2014 oli 786. Tämä on 143 kpl enemmän kuin vuosi sitten samaan aikaan. Suurimpia ryhmiä olivat tradenomin AMK-tutkinnon suorittaneet 108 ja terveydenhuollon AMK-tutkinnon suorittaneet 59 henkilöä. Ylemmän korkeakouluasteen koulutuksen saaneita työttömiä oli 480 ja tutkijakoulutuksen suorittaneita 46 henkilöä. (Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus 2014.)

2.8 Työelämälähtöisyys opetuksessa

Jyrki Kataisen hallituksen päämääränä on nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteena on, että Suomi sijoittuu OECD-maiden kärkipäähän tärkeimmissä aikuisten ja nuorten osaamisvertailuissa, koulupudokkaiden vähyydessä, työikäisten ja nuorten korkea-asteen koulutuksen saaneiden väestöosuudessa, ammattiosaamisessa ja TKI-toiminnassa vuoteen 2020 mennessä. Korkeakoulutuksen kansainvälistymistä, tehokkuutta, vaikuttavuutta ja laatua aiotaan entisestään nostaa. Korkeakoulujen toimipisteverkoista kootaan riittävän laadukkaita, laajoja ja innovatiivisia osaamisympäristöjä. Ammattikorkeakoulujen tutkintoja jalostetaan erilaisten tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta uudemmiksi. (Valtioneuvosto 2011.)

Ammattikorkeakoulujen rahoitus tullaan uudistamaan perusteellisesti. Rahoitus tulee entistä vahvemmin tukemaan koulutuksen tavoitteita, opiskelijoiden nopeampaa siirtymistä työelämään, opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamista. Koulutuksen työelämäyhteyksiä antavaa työelämä- ja yrittäjyyskasvatusta vahvistetaan kaikilla koulutusasteilla, ja luodaan korkeakouluille uusia yritysten kanssa tehtävän tutkimustyön muotoja. (Valtioneuvosto 2011.)

Hallituksen tärkeimpiä tavoitteita on yrittäjyyden vahvistaminen. Suomi tarvitsee yrittäjyyttä ja menestyviä yrittäjiä. Yrittäjyyden kautta syntyy uusia työpaikkoja ja työstä syntyy hyvinvointia. Toimivien yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja uusien yritysten syntyminen ovat yrityspolitiikan keskeisiä päämääriä. Valmiuksia ja kiinnostusta yrittäjyyteen meinataan lisätä koulutuksellisin keinoin eri koulutusasteilla. Yrittäjyysvalmennusta parannetaan yrittäjien jatkajien etsimiseksi ja kasvuyrittäjyyden edistämiseksi tehostetaan pk-yritysten liiketoiminta osaamista. Yksi keino saada uusia yrittäjiä Suomeen on edistää koulutettujen nuorten työllistymistä ja yrittäjyyttä yrityshautomo- ja yrityskiihdyttämätöiminnan avulla. (Valtioneuvosto 2011.)

Jotta työelämälähtöisyyttä ja sen toteutumista niin valtakunnallisesti kuin koulutuksen järjestäjätasolla kyettäisiin objektiivisesti arvioimaan, tulisi työelämälähtöisyyden käsite pyrkiä määrittelemään niin selkeästi kuin mahdollista.

Näin Valtiontalouden tarkastusvirasto vuonna 2009 on todennut raportissaan. Työelämälähtöisyyden voi ymmärtää monella eri tavalla. Oppilaitosten ja elinkeinoelämän välillä tulisi olla samanlainen näkemys siitä, mitä työelämälähtöisyydellä ja työelämäläheisyydellä oikein tarkoitetaan.

Jännitteitä on syntynyt siitä, mitä työ- ja elinkeinoelämä odottaa opetussuunnitelmien työelämävastaavuudelta ja minkälainen on ammattikorkeakoulujen tavoite vastata työ- ja elinkeinoelämän vaatimuksiin. Tämän takia julkisessa keskusteluissa ja virallisissa raporteissa puhutaan niin paljon ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisyyden kehittämisestä. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Työelämälähtöisyys koulutuksen tavoitteena on selitetty uusliberalistisia vaatimuksia myötäileväksi koulutuksen tavoitteiden karsimiseksi. Se siis pyrki vastaamaan työelämän päiväkohtaisiin tarpeisiin. Työelämäläheisyys on selitetty pyrkimykseksi antaa sellainen koulutus opiskelijalle, joka kantaisi ensimmäisiä työpaikkoja pidemmälle. Opiskelijalla olisi sellaiset valmiudet, joidenka kanssa työllistyminen ja uusien asioiden oppiminen on vankalla pohjalla vaihtuvista työelämän tarpeista huolimatta. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009.)

Opiskelijan ja työelämän kehittämisverkosto, INTO on määritellyt työelämälähtöisyyden seuraavasti:

Työelämälähtöisyydestä puhuttaessa ammattikorkeakouluissa ennakoidaan työelämän kehitystarpeita ja niihin vastataan opetuksessa. Lisäksi työelä-

män aktiivista roolia arvostetaan opetuksen toteuttamisessa – valmistuneet opiskelijat omaavat niitä kompetensseja, joita työelämä tarvitsee ja arvostaa. Työelämälähtöisyydellä siis parannetaan valmistuvien opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia ja varmistetaan se, että koulutus vastaa mahdollisimman hyvin työelämän vaatimuksia.

INTO-verkoston mielestä ammattikorkeakoulussa annettavan opetus ei voi olla, eikä sen tule ollakaan pelkästään työelämäntarpeista lähtevää. Ammatillisen korkeakoulu opetuksen työelämälähtöisyyden sijaa olisi parempi puhua työelämäläheisyydestä. INTO-verkosto on määritellyt työelämäläheisyyden seuraavasti:

Työelämäläheisyyden käsitteelle olennaista ja työelämälähtöisyydestä erottavaa on se, että koulutuksen tehtävänä on myös arvioida ja jopa kyseenalaistaa työelämän toimintamalleja ja käytänteitä sekä aktiivisesti kehittää ja uudistaa niitä. Työelämäläheisyys on molemminpuolista osaamisen ja tiedon siirtoa, jonka onnistumiselle ratkaisevaa on jatkuva vuorovaikutus ja dialogi koulutusorganisaatioiden ja työelämän välillä. Käsitteenä työelämäläheisyys on moniulotteisempi sisältäen toki työelämälähtöisyyden aspekteja.

Kehittämispohjainen oppiminen (Learning by Developing, LbD) on Laurea-ammattikorkeakoulun keksimä innovaatio. Se otettiin käyttöön 2005. LbD on toimintamalli, jossa opitaan tutkien ja kehittäen. Tärkeintä on oppia löytämään ja hallitsemaan kulloinkin käsiteltävänä olevan ongelman ydinilmiöt ja niihin liittyvät käsitteet, joiden avulla ongelma voidaan jäsentää ja keksiä siihen ratkaisu. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelija suorittaa suurimman osan, ellei peräti kaikki opinnot aidoissa työelämän kehittämishankkeissa. LbD:n vahvuuksia ovat työelämälähtöisyys, opintojen joustavuus ja opiskelun kohdistaminen opiskelijan omiin kiinnostuksen aloihin. Opiskelija voi etsiä projektin sellaiselta alalta, josta hänelle itselleen on eniten hyötyä. Projektin tekemisen voi aloittaa milloin tahansa, koska opinnot eivät ole sidottu periodeihin. Tärkeää on säilyttää opiskelijan korkea motivaatio. LbD-toimintamallissa ammatillinen kehittyminen nähdään osaamisen tuottamisen prosessina. Opiskelijan osaaminen kehittyy kun hän osallistuu erilaisiin kehittämishankkeisiin ja -projekteihin, joiden taustalla ovat aidot työelämän ilmiöt ja ongelmat. Tällä tavalla opiskelijoista voidaan kehittää oman alansa huippuosaajia. (Laurea ammattikorkeakoulu 2011.)

LbD-mallia on verrattu arvioinneissa Problem Based Learning -malliin. Molemmat mallit pyrkivät keinotekoisesta oppimismaailmasta todelliseen maailmaan. LbD:ssä lähtökohtana on pragmatistinen oppimiskäsitys. Pragmatistisessa oppimiskäsityksessä tavoit-

teena ei ole tietomäärän muodostaminen, eikä tiedon selitys vaan uudet toimintamuodot, joiden kehittymisessä tutkitulla tiedolla ja sen omaksumisella on oma sijansa, mutta vain yhtenä osana kokonaisuutta. Kokonaisvaltainen osaamiskäsitys koostuu taitamisen, tietämisen, ymmärtämisen ja tilanteiden hallintakyvyn integroituneena kokonaisuutena. LbD eroaa PBL:stä siinä, että LbD keskittyy oppimistuloksiin, kun taas PBL opetus suunnitelmaan. LbD-mallissa merkittävää on opiskelijan ja opettajan tasavertaisuus, asiakaskeskeisyys ja sosiaalinen vastuullisuus. LbD-malli toimii myös käytännössä eikä vain teoriassa. LbD-mallissa yhdistyy aidosti TKI-toiminta, ammattikorkeakoulun aluekehitystehtävä ja opetustyö. Tämä on osoittautunut toimivaksi ja menestyksekkäästi toimintamalliksi. Yhteistyön tuloksena syntyy uusia toimintamuotoja ja tapoja, jotka mahdollistavat vaikuttamisen työelämän muutoksiin ja uudistamiseen. (Laurea ammattikorkeakoulu 2011.)

LbD:n piirteitä ovat autenttisuus, joka tarkoittaa aitoa työelämäyhteyttä. Kumppanuus, joka tarkoittaa opettajien, opiskelijoiden, työelämänasiantuntijoiden ja asiakkaiden vastuullista yhteistoimintaa. Kokemuksellisuus, joka tarkoittaa uusien toimintatapojen muodostumiseen johtavien prosessien tarkastelua. Luovuus, joka tarkoittaa uuden synnyttämistä. Tutkimuksellisuus, joka tarkoittaa, että työ- ja elinkeinoelämän kehittäminen ja uusien innovaatioiden keksiminen ovat korkeakoulussa voimakkaasti sidoksissa tutkimukseen. (Laurea ammattikorkeakoulu 2011.)

LbD on uudistanut myös opettajan roolin. Tärkeää on yhdessä toimiminen ja tasavertainen kumppanuus opiskelijoiden kanssa. Opettajan työ koostuu projektien ja hankkeiden suunnittelusta, projektien eri vaiheisiin osallistumisesta, johtamisesta, toteuttamisesta ja organisoinnista erilaisten toimijoiden kanssa. Opettaja voi toimia opiskelijan kanssa ohjaajana, kehittäjänä, tutkijana, mentorina tai projektipäällikkönä, jossa hänellä on tärkeä rooli opetuksen ja T&K-työn yhdistäjänä. (Laurea ammattikorkeakoulu 2011.)

LbD-malli on saanut myös kritiikkiä. LbD:n käsitteistöä ja kieltä on pidetty turhan monimutkaisena, eikä mallia tunneta kovin tarkasti. Opettajalta malli vaatii normaalia syvällisempää pedagogista ajattelua. Opiskelijalta malli edellyttää suurta vastuuta, aktiivisuutta ja myyntitaitoja, helpolla ei siis opintopisteitä kerry. LbD-malli näyttää todellisuudessa toimivan, Laureassa valmistuneiden työllistyminen on melkein joka vuosi 2000-luvulla ollut maan paras. LbD-malli on johtanut todistetusti erittäin hyviin tuloksiin. Korkeakoulujen arviointi neuvosto on palkinnut Laurea Ammattikorkeakoulun kaksi kertaa aluekehityksen huippuyksikkönä ja kolme kertaa koulutuksen laatuysik-

könä. Laurea on suomen palkituin ammattikorkeakoulu. (Laurea ammattikorkeakoulu 2011.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa toimiva Tiimiakatemia on kerännyt huomiota ja kiitosta ihmisiltä. Tiimiakatemiassa oppiminen tapahtuu käytännössä tekemällä oikeaa liiketoimintaa, oikeiden asiakkaiden kanssa. Oppimisen tärkein väline on tiimiyritys, joka perustetaan heti opintojen alussa. Opiskelijat tekevät töitä tiimikavereidensa kanssa, jakavat ajatuksiaan ja kokemuksiaan ja oppivat toinen toisiltaan. Tällä tavalla tiimi- ja vuorovaikutustaidot sekä esiintymisvalmiudet kehittyvät oikeasti. Oppitunnit on korvattu tiimiyrittäjien yhteisillä valmennussessioilla ja projekteilla. Valmennussessioilla on mukana tiimin oma valmentaja, joka neuvoo ja antaa vinkkejä sekä kannustaa tiimiä parempiin tuloksiin. Valmentaja ei kerro suoraan, mitä tiimiyrittäjässä pitäisi tapahtua. Tiimiakatemiassa opiskelija oppii tuotteistamaan ja tuottamaan palveluita, oppii ymmärtämään yrityksen taloutta käytännössä, tutuksi tulevat myös markkinointi- ja myyntitaidot, johtamistaidot sekä asiakasprojektit. Opiskelija pääsee luomaan kontakteja kiinnostavien yritysten ja asiakkaiden kanssa ja sillä tavoin rakentamaan omaa verkostoaan tulevaisuutta varten. (Tiimiakatemia 2014.)

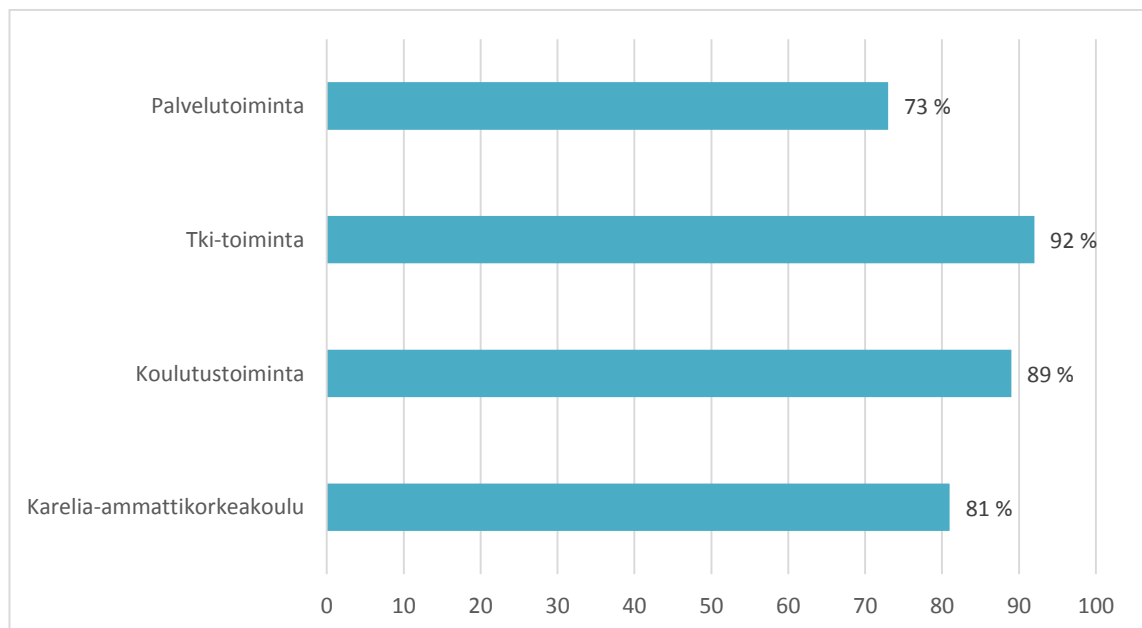
Tiimiakatemiassa opiskelu vaatii opiskelijalta aitoa kiinnostusta liiketoimintaa ja yritystoiminnan kehittämistä kohtaan. Työskenteleminen tiimiyrittäjänä edellyttää itsekuria ja sitoutumista, mutta se on myös palkitsevaa niille, jotka pitävät haasteista ja itsensä toteuttamisesta. Tiimiakatemiassa opiskeltaessa avainasemassa on sosiaaliset taidot, oma-aloittaisuus, halu kehittyä, innostunut asenne ja uskallus ja rohkeus kokeilla erilaisia asioita. (Tiimiakatemia 2014.)

Työllisyysprosentit Tiimiakatemian käyneillä ovat todella hyvät. 91 % valmistuneista työllistyy puolen vuoden sisällä ja 37 % perustaa oman yrityksen tai jatkaa tiimiyrittäjien toimintaa. 47 % toimii yrittäjänä 2 vuoden sisällä valmistumisesta. (Tiimiakatemia 2014.)

3 Tutkimus

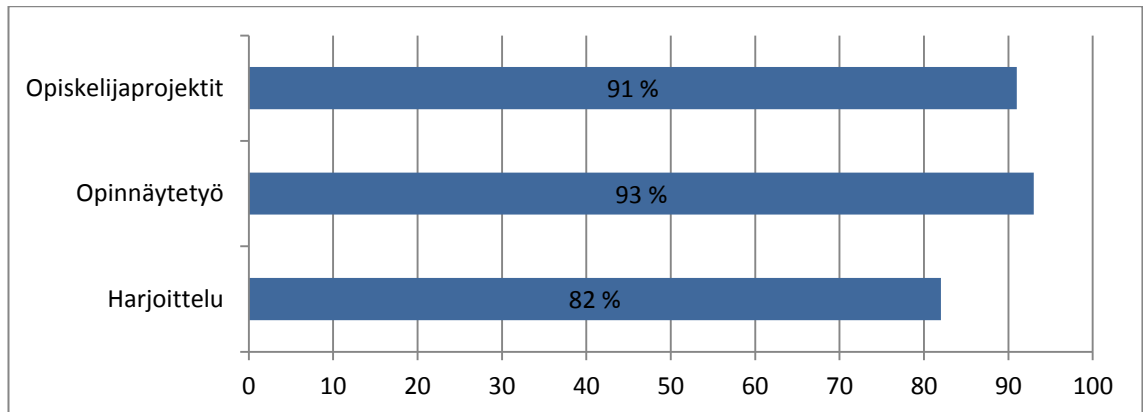
Karelia-ammattikorkeakoulun strategiassa, joka on tehty vuosille 2013–2017, lukee, että sen tehtävänä on tarjota työelämäläheistä koulutusta omilla vastuualueillaan, edistää oman toiminta-alueensa ja Itä-Suomen elinkeino-, työ- ja kulttuurielämän sekä yksilöiden osaamista, kansainvälistymistä ja vuorovaikutusta. Aluetta palveleva, laadukas ja työelämäläheinen, sellainen on Karelia-ammattikorkeakoulun tunnuslause. Arvoiksi on määritelty vastuullisuus, edelläkävijyys ja työelämäläheisyys. Yksi strategian päälinjauksista on tyytyväiset opiskelijat ja asiakkaat. Siinä korostuvat osaavat ja hyvinvoivat opiskelijat, toimivat verkostot ja työelämälähtöiset toimintatavat. Strategiakauden pyrkimyksenä on kehittää tutkimus- ja koulutuskeskuksista työelämäläheisiä ja kansainvälisiä oppimis- ja työ- ja palveluympäristöjä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2013.)

Karelia-ammattikorkeakoulun työelämäpalaute 2013, jonka ovat toimittaneet Lasse Neuvonen ja Mikko Penttinen. Työelämäpalautekyselyn ideana on saada tietoa ja kehittää Ammattikorkeakoulun ja työelämän välisen yhteistyön sujuvuutta opintoihin liittyvissä opiskelijaprojekteissa, harjoittelussa, opinnäytetoissa sekä TKI- ja palvelutoiminnassa.

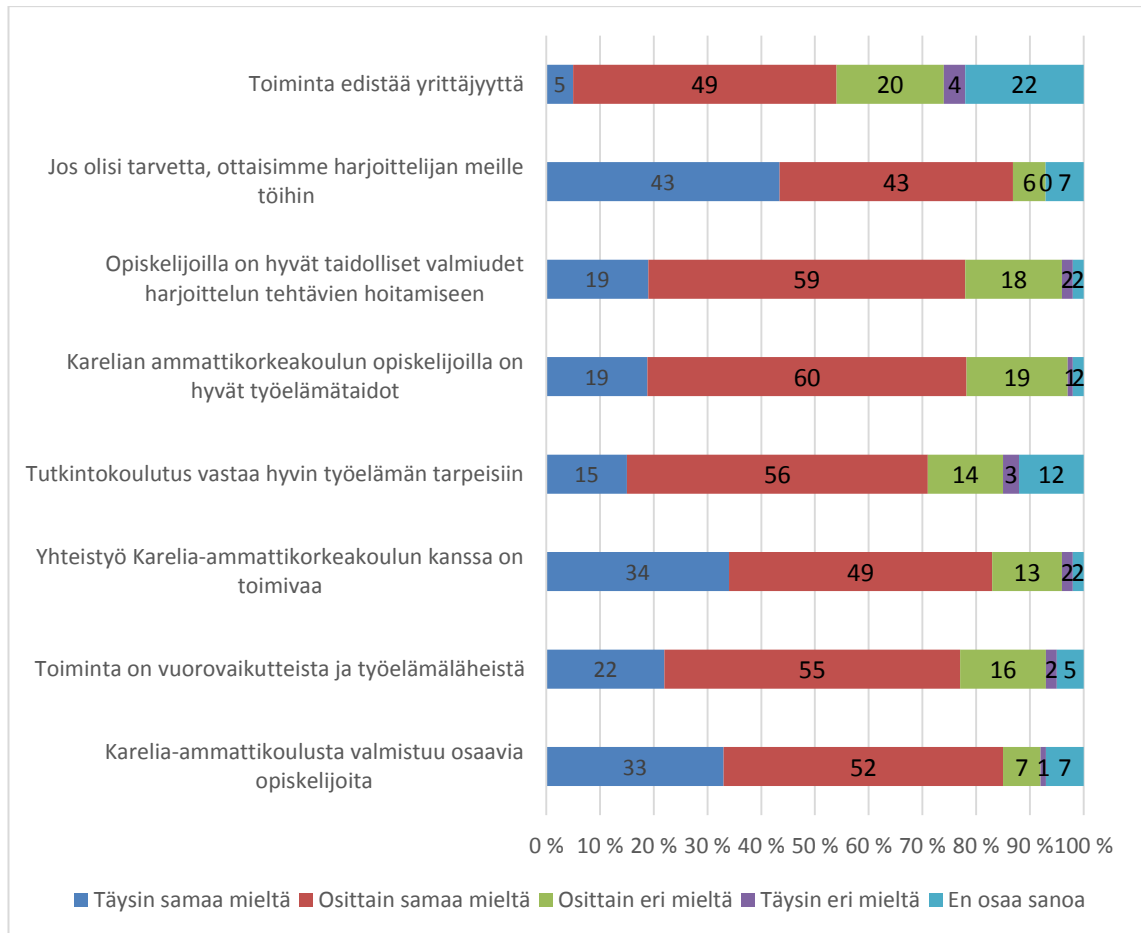
Kuvio 2. Tyytyväisyys Karelia-ammattikorkeakoulun toimintaan.

Kuvio 2:sta havaitaan, että Karelia-ammattikorkeakoulun toimintaan oltiin kokonaisuudessaan tyytyväisiä. Kokonaistyytyväisyys oli 81. Vastaajien määrä oli (n=29–131) riippuen aihealueesta ja väittämästä. Palvelutoiminta sai hieman huonommat prosentit ja TKi-toiminta parhaat. Luvut eivät sisällä en osaa sanoa -vastauksia, mikä selittää korkeat prosentit.

Kuvio 2. Tyytyväisyys koulutustoimintaan.

Koulutustoiminnan (kuvio 3) palaute oli hyvällä tasolla. Vastaajien määrä oli (n=13–97) riippuen aihealueesta ja väittämästä. Opinnäytetyö sai parhaat prosentit ja harjoittelu huonoimmat. Harjoittelun tyytyväisyysindeksiin negatiivisesti vaikutti, että Karelia-ammattikorkeakoulu ei tue riittävästi työpaikan harjoittelun ohjaajaa. Opinnäytetyön tyytyväisyysindeksiin positiivisesti vaikutti, että yritykset tekevät mielellään yhteistyötä Karelia-ammattikorkeakoulun kanssa ja yritykset kokivat myös, että yhteistyö opiskelijan kanssa oli sujuvaa. Vastaajien määrä kuitenkin vaihteli suuresti, eli vastaajamäärät olivat todella matalat suhteessa opiskelijamäärään.

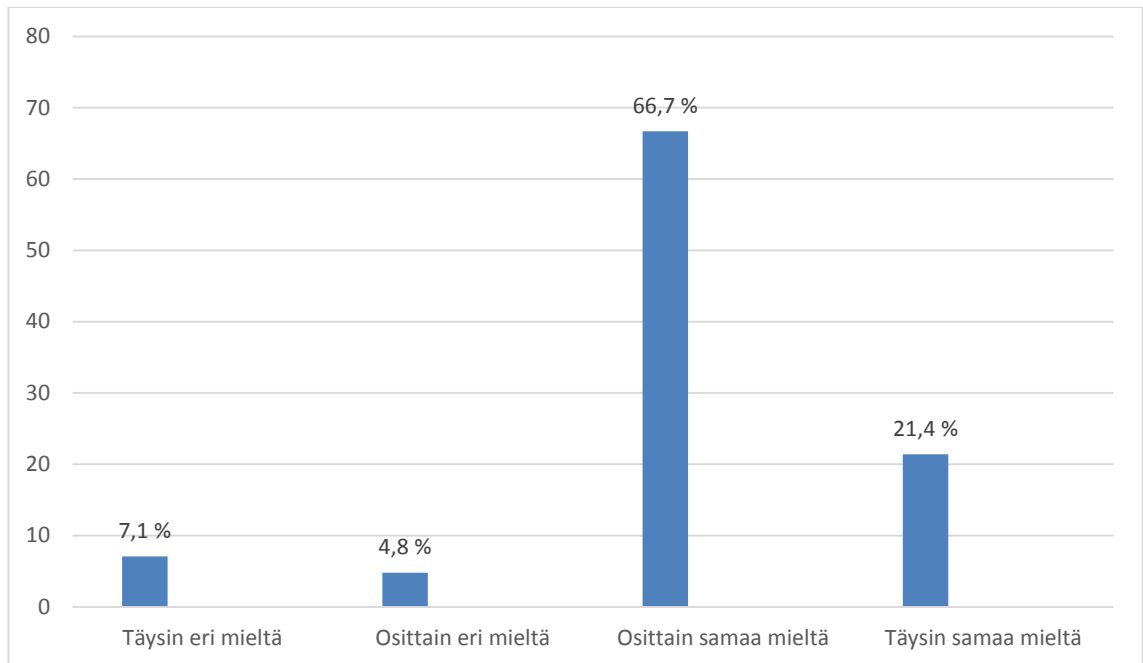

Kuvio 4. Yhteenveto työelämäpalautteen kysymyksistä ja vastauksista.

Kuvio 4:sta katsomalla voidaan heti päätellä värien perusteella, että vastauksista suurin osa on väittämien kanssa täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä. Vastajien määrä oli (n=97–131) riippuen aihealueesta ja väittämästä. Väittämän ”Karelian ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on hyvät työelämätaidot” kanssa, 19 % oli täysin samaa mieltä ja 60 % oli osittain samaa mieltä. 19 % osittain eri mieltä ja yksi prosentti oli täysin eri mieltä, sekä kaksi prosenttia ei osannut sanoa. Vastausmäärä oli 97. Väittämään ”Toiminta on vuorovaikutteista ja työelämäläheistä”, vastaajat olivat 34 % täysin samaa mieltä ja 49 % osittain samaa mieltä, 13 % oli osittain eri mieltä, kaksi täysin eri mieltä ja kaksi prosenttia ei osannut sanoa. Vastausmäärä oli 129. Jo näiden kahden väittämien vastauksien perusteella voidaan vetää sellaisia johtopäätöksiä, että Karelia-ammattikorkeakoulun toiminta on työelämälähtöistä.

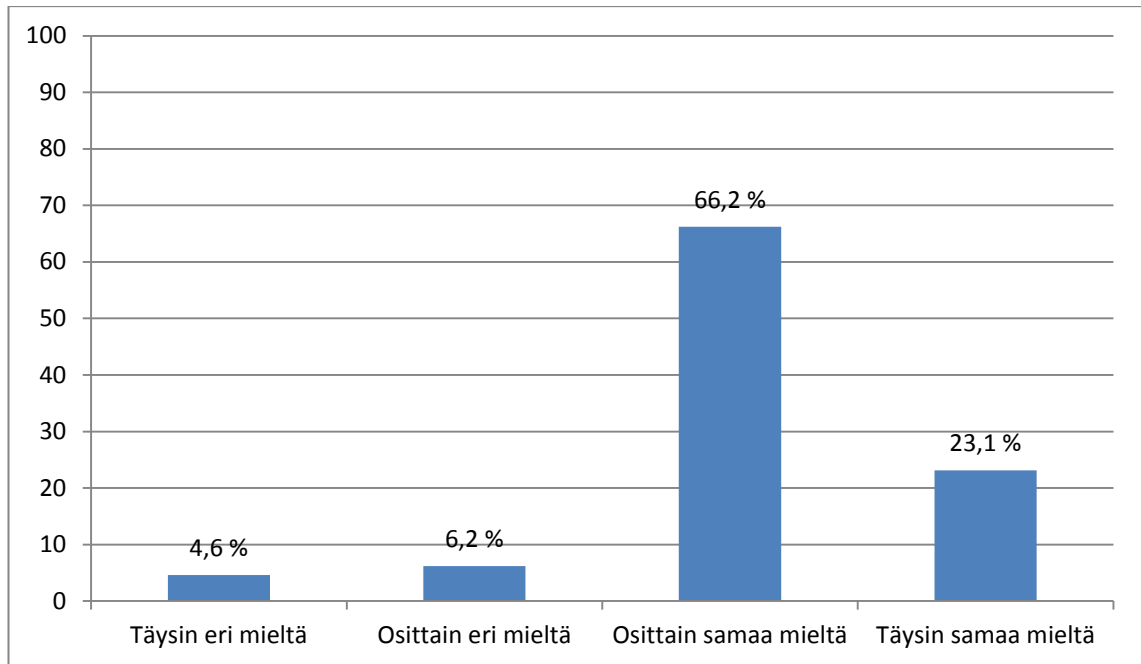
Seuraavaksi kerrotaan Opalan eli opiskelijapalautejärjestelmän vastauksista Karelia-ammattikorkeakoulussa 2014. Opiskelijapalautejärjestelmä, Opala on ammattikorkea-

koulujen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteinen ja yhtenäinen opiskelijapalautteen koontijärjestelmä. He käyttävät saatuja tietoja eri koulutusalojen ja tutkintojen koulutuksen ja harjoittelun kehittämisessä sekä vertailtaessa eri ammattikorkeakouluja keskenään.

Kuvio 5. Vastaajien (n=42) vastaukset väittämään ”Työssäni voin hyödyntää AMK:ssa oppimaani”.

Ensimmäinen väittämä kuului ”Työssäni voin hyödyntää AMK:ssa oppimaani” (kuvio 5). Koulutusala oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Vastaajien määrä oli yhteensä 42. Täysin eri mieltä väittämän kanssa oli kolme vastaajaa ja osittain eri mieltä oli 2. Osittain samaa mieltä oli 28 ja täysin samaa mieltä oli 9. Vastaukset kertovat, että opetus Karelia-ammattikorkeakoulussa on selvästi työelämäläheistä, ja koulutuksesta on oikeasti hyötyä oikeissa töissä.

Kuvio 6. Vastaajien (n=65) vastaukset väittämään ”AMK on auttanut luomaan työelämänyhteyksiä”.

Toinen väittäjä oli, ”AMK on auttanut luomaan työelämänyhteyksiä” (kuvio 6). Koulutusala oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Vastausten kokonaismäärä oli 65. Täysin eri mieltä oli kolme vastaajaa ja neljä oli osittain eri mieltä. Osittain samaa mieltä oli 43 ja täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli 15 vastaajaa. Kun vastauksia verrataan kaikkiin AMK:n koulutusaloihin yhteensä, niin havaitaan, että vastaukset ovat hyvin pitkälle samanlaiset. Täysin eri mieltä oli 4,6 % ja osittain eri mieltä oli 6,2 %. Osittain samaa mieltä oli 66,2 % ja täysin samaa mieltä 23,1 %. Vastauksia oli yhteensä 534 kappaletta. Tuloksista voidaan tehdä sellaisia johtopäätöksiä, että koulutusala riippumatta opiskelijat kokevat, että AMK on auttanut luomaan opintojen aikana työelämänyhteyksiä.

Seuraavaksi kerrotaan opiskelijapalautekyselyn tuloksista vuodelta 2013. Kysely oli suunnattu liiketalouden koulutusohjelman kolmannen vuoden opiskelijoille. vastaajia kaiken kaikkiaan oli 30.

Taulukko 1. Yhteenveto liiketalouden opiskelijoiden vastauksista.

Karelia-ammattikorkeakoulu, lukuvuosi 2013–2014, kolmannen vuoden opiskelijat (n=30)	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Opetussuunnitelmassa ja opinnoissa keskitytään tulevan ammattini kannalta olennaisiin asioihin	10 %	80 %	7 %	3 %
Koulutusohjelmani opetussuunnitelma tukee hyvin osaamiseni kehittymistä	10 %	77 %	13 %	0 %
Opintoihini on kuulunut työelämän toimeksiantoja ja/ tai ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin luontevasti liittyviä tehtäviä	40 %	53 %	3 %	3 %
Opinnot ovat tukeneet hyvin omaan alaani liittyvän käytännöllisen osaamisen kehittymistä	17 %	60 %	23 %	0 %
Minulle on opiskelun aikana syntynyt toimivia yhteyksiä oman alan työelämän edustajien kanssa	10 %	43 %	20 %	27 %

Taulukko 1:stä nähdään, että opiskelijat ovat joko täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että opetuksessa on keskitetty ammattitaidon kannalta oikeisiin asioihin. Vain kymmenen prosenttia vastaajista oli toista mieltä. Opetussuunnitelmaan ollaan tyytyväisiä; vain

13 % oli osittain eri mieltä. Seuraavaksi kysyttiin, onko opintoihin kuulunut työelämä- lähtöisiä toimeksiantoja tai ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin luontevasti liittyviä tehtäviä. Vastaajista 40 % oli täysin samaa mieltä ja 53 % osittain samaa mieltä. 3 % oli osittain eri mieltä ja 3 % täysin eri mieltä. Eri mieltä olleet vastaajat ovat ilmeisesti pinnanneet kyseisistä työelämäprojekteista tai sitten he ovat pitäneet projekteja liian lapsellisina. 17 % vastaajista on sitä mieltä, että opinnot ovat hyvin tukeneet omaan alaan liittyvän käytännöllisen osaamisen kehittymistä ja osittainkin oli vielä 60 %. 23 % oli osittain eri mieltä. Koulutus antaa selvästi hyvät käytännön taidot opiskelijoille. Viimeinen väittämä kuului ”minulle on opiskelun aikana syntynyt toimivia yhteyksiä oman alan työelämän edustajien kanssa”. 10 % oli täysin samaa mieltä ja osittain samaa mieltä oli 43 % vastaajista. Osittain eri mieltä oli 20 % ja 27 % täysin eri mieltä. Herää kysymys mikä on toimiva suhde? Suhteita syntyy ainakin, kun käydään suorittamassa työharjoittelu tai kun osallistutaan työelämlähtöiseen projektiin.

Vuosina 2007 - 2009 ammattikorkeakouluissa oli käynnissä opiskelijan ja työelämän yhteyksien kehittämisverkosto, INTO. Se oli opetusministeriön rahoittama hanke, ja sen koordinoijana oli Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Siihen osallistuivat kaikki Suomen ammattikorkeakoulut. Verkosto suoritti kyselyt ammattikorkeakoulujen opiskelijoille, henkilöstölle ja työelämäedustajille. Kyselyiden tarkoituksena oli selvittää ammattikorkeakoulujen työelämäyhteyksien nykytilaa ja yhteistyön muotoja ja sitä, miten ammattikorkeakoulut vastaavat työelämän tarpeisiin. Kyselyyn vastasi 4 256 opiskelijaa, 400 henkilöstön edustajaa ja 314 työelämän edustajaa. (Zacheus 2009, 6, 7.)

Opiskelijoiden mielestä työelämäyhteydet toteutuvat ammattikorkeakouluissa aika hyvin. Yli puolet opiskelijoista piti opetusta käytännönläheisenä ja saman verran opiskelijoista oli onnistunut luomaan suhteita työelämään opintojen aikana. Opetusmateriaalien ajantasaisuuteen ja työelämävastaavuuteen oli enemmistö opiskelijoista tyytyväisiä. Parannettavaa tosin on opiskelijoille annettavassa työelämätiedossa. Reilusti alle puolet oli sitä mieltä, että olivat saaneet liian vähän tietoa työelämästä. (Zacheus 2009, 14–43, 92.)

Työharjoittelun ja opinnäytetyön ohjaukseen olisi syytä lisätä panostusta. Opiskelijoiden mielestä työelämän edustajien ja opettajien osallistuminen näiden asioiden ohjaukseen oli melko harvinaista. Opiskelijat toivoivat saavansa jonkin näköistä palkkaa opinnäytetyön ja työharjoittelun tekemisestä. Ei ole kovin realistista odottaa saavansa palkkaa opinnäytetyön tekemisestä, mutta harjoittelu ilman palkkaa on monen mielestä

opiskelijoiden hyväksikäyttöä, ilmaista työvoimaa käyttäviltä yrityksiltä. (Zacheus 2009, 14–43, 92.)

Opetushenkilökunnan osaamiseen oltiin tyytyväisiä. Sitä pidettiin ajantasaisena ja vakuuttavana. Opiskelijat kritisoivat opettajien halua auttaa ja neuvoa työelämäasioissa. Ei anna hyvää kuvaa opettajien asenteista, jos yli puolet opiskelijoista pitää opettajien motivoitumista työelämäasioiden antamiseen huonona. Opiskelijat eivät auta toisiaan työelämysuhteiden rakentamisessa, ja vielä harvinaisempaa oli opiskelijakuntien ja opiskelijärjestöjen antama tuki. Opiskelijat joutuvat siis rakentamaan työelämysuhteensa täysin itse. (Zacheus 2009, 14–43, 92.)

Kummiyritystoimintaa oli Tampereen Ammattikorkeakoulussa 30 %, muissa ammattikorkeakouluissa alle 10 %. Kummiyritystoiminta on siis AMK:ssa täysin lapsenkengissä. Alumnitoimintaa eniten oli Hämeen Ammattikorkeakoulussa 71 %, Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa 61 % ja HAAGA-HELIA:ssa 53 %, Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulussa sitä oli vain 3 %. Kovin tyytyväisiä eivät opiskelijat olleet valmistuvien tovereidensa käytännön osaamiseen, työelämä vierailuiden vähyteen ja huonoon työelämäyhteyden palautteenantomahdollisuuteen. (Zacheus 2009, 14–43, 92.)

Henkilöstön mielestä opetussuunnitelman kehittäminen tähtää opiskelijoiden työllistymiseen ja työelämävalmiuksiin. Työelämäläheisyys ja työelämäyhteyksien kehittäminen nähdään henkilöstön keskuudessa tärkeinä asioina. Työelämävalmiuksia parannetaan työelämäprojekteilla, yhteistyöllä muiden oppilaitosten kanssa ja asiantuntijaluennoitsijoiden vierailuilla. Alumnien hyödyntäminen on todella harvinaista ja sama pätee oman koulun sisällä työelämäyhteyksien käytänteiden jakamiseen. Opettajien työelämäyhteyksissä ja työelämäntuntemuksen ajantasaisuudessa sekä rohkeudesta työelämäyhteistyöhön nähtiin parantamisen varaa. Ammattikorkeakoulun johtajiston ymmärrys opettajien oman alansa työelämäntuntemukseen liittyvästä osaamisesta ja rohkeudesta ei ollut keuhuttava. Ammattikorkeakoulut eivät myöskään tue riittävästi opetushenkilökuntaa työelämäyhteyksien edistämisestä. (Zacheus 2009, 44–71, 94.)

Työelämän edustajat tunsivat melko hyvin ammattikorkeakoulun toimintaa. Parhainta tunteminen oli suurissa organisaatioissa ja korkeasti koulutettujen henkilöiden keskuudessa. Neljä viidestä työelämän edustajasta totesi organisaationsa tarjonneen harjoittelupaikkoja ammattikorkeakoululle ja saman verran oli osallistunut opiskelijoiden harjoittelun ohjaukseen. Harvinaista on työelämän edustajien osallistuminen ammattikor-

keakouluissa luennoitiin, koulutusohjelmien suunnitteluun ja arviointiin. (Zacheus 2009, 91.)

Työelämän edustajat arvioivat ammattikorkeakoulun henkilöstön oman alan osaamisen hyväksi, mutta työelämäntuntemus tuntuisi kaipaavan parantamisen varaa. Työelämän edustajat eivät olleet kovin vakuuttuneita valmistuvien opiskelijoiden käytännön osamiseenkaan. (Zacheus 2009, 91.)

Jos opiskelijoiden, työelämän edustajien ja henkilökunnan vastauksia verrataan keskenään, niin huomataan, että työelämän edustajat pitivät ammattikorkeakoulun henkilöstön työelämäntuntemusta muita huonompana. Henkilöstö ja opiskelijat olivat enemmän sitä mieltä, että koulujen opetusmateriaalit ovat ajantasaisia ja työelämän vaatimuksia vastaavia. Työelämän edustajat kokivat osallistuvansa selvästi ahkerammin opinnäytteiden ja harjoittelun ohjaukseen, kuin opiskelijat mielsivät heidän tekevän. Ammattikorkeakoulun henkilöstö ajatteli työelämän asiantuntijoiden luennoivan säännöllisesti ammattikorkeakouluissaan. Opiskelijat ja työelämän edustajat olivat siitä eri mieltä. (Zacheus 2009, 98–99.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa suoritettiin kysely liiketalouden yksikön opiskelijoille. Kysely liittyi Strategialähtöinen liiketoiminta osaamisen kehittäminen -hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena oli työelämäyhteistyön parantaminen ja kehittäminen sekä työelämäyhteistyön toimintamallin rakentaminen liiketalouden yksikössä. Kyselyn ajankohdat olivat lokakuu 2009 ja tammikuu 2010. Kyselyyn vastasi 657 opiskelijaa liiketalouden yksikön kaikkien koulutusohjelmien jokaisen vuosikurssin ryhmistä. (Leskinen 2010.)

Opiskelijat kokivat tarvitsevansa lisää neuvontaa ja ohjausta työelämäasioissa. 50 % opiskelijoista oli saanut riittävästi tietoa uramahdollisuuksista ja koulutusohjelmaan liittyvistä ammateista. Alle 30 % oli kokenut saaneensa riittävästi tietoa eri ammattien ammattitaitovaatimuksista. Riittävästi ohjausta ja neuvontaa työnhakuun oli saanut reilut 40 %. (Leskinen 2010.)

Opiskelijat kokevat tärkeänä asiana sen, että opiskeluun liittyy työelämäyhteyksiä. Vierailut työelämän organisaatioihin ja työelämän asiantuntijoiden luennot ovat tärkeimpiä, mutta niitä oli ollut opiskelijoiden mielestä aivan liian vähän. Työelämäyhteyksiä opinnoissa koettiin olevan muutenkin aika vähän. Alumneja ei hyödynnetä opinnoissa juuri

ollenkaan. Melkein 40 % oli sitä mieltä, että harjoitus- ja ryhmätyöt suoritetaan yhteistyönä työelämän kanssa, mutta saman verran oli asiasta eri mieltä. Puolet opiskelijoista totesi opetuksen liiketalouden yksikössä olevan käytännön läheistä, opetusmateriaalit ovat ajantasaisia, samoin myös opetussisällöt, ja ne koetaan vastaavan työelämän vaatimuksia. Vain kolmas osa ajatteli, että valmistuvilla opiskelijoilla on riittävä oman alan käytännön osaaminen. Työelämäsuhteiden luominen ei onnistu opintojen aikana, eikä koulutuksesta saa tukea työelämäsuhteiden luomisessa. (Leskinen 2010.)

Reilun 60 %:n mielestä työharjoittelutehtävät olivat liittyneet oman alan keskeisiin työtehtäviin ja saman verran totesi, että opettajat ovat riittävästi osallistuneet työharjoittelun ohjaukseen. Yli puolet opiskelijoista koki, että työelämän edustajat olivat riittävästi osallistuneet työharjoittelun ohjaukseen ja arviointiin. Opiskelijat totesivat, opettajien osallistuneen kohtalaisen hyvin opinnäytetyön ohjaukseen, mutta työelämän edustajien osallistumiseen ei oltu yhtä tyytyväisiä. Opiskelijoiden mielestä on todella tärkeää, että opettajat osallistuvat opinnäytetyön ohjaukseen ja opinnäytetyön aiheen löytämiseen. Käytännössä opettajien panos opinnäytetyön aiheen löytämiseen kaipaisi parantamisen varaa, eikä ohjausta pidetty riittävänä. (Leskinen 2010.)

Opiskelijoiden mielestä opettajat ovat päteviä. 60 % koki, että opettajilla on ajantasainen oman alan osaaminen ja hyvä teoreettinen osaaminen sekä ajantasainen työelämäntuntemus. Vain 10 % oli siitä eri mieltä. Opettajilla olisi parantamisen varaa siinä, että he olisivat innostuneempia neuvomaan ja tukemaan opiskelijoita työelämään liittyvissä asioissa. Tukea ei heru opiskelijoiden mielestä työelämäsuhteiden rakentamisessa myöskään opiskelijajärjestöiltä, opiskelijakunnalta tai opiskelijakavereilta. (Leskinen 2010.)

Jos tätä kyselyä verrataan INTO-verkoston tutkimukseen, niin molemmista löytyy monia samankaltaisuuksia. Opetushenkilökunnan motivaatio ei tunnu riittävän opastamaan opiskelijoita työelämään liittyvissä asioissa, mutta enemmistö opiskelijoista piti kuitenkin opetushenkilökuntaa pätevinä ja heidän työelämäntuntemustaan hyvänä. Opetus koetaan noin puolen opiskelijoiden mielestä käytännön läheisenä, opetusmateriaalit ja opetussisällöt koetaan ajantasaisina ja ne vastaavat hyvin työelämän vaatimuksia. Opiskelijoista vain kolmas osa mielsi valmistuvilla opiskelijoilla olevan riittävä oman alan osaaminen. Opiskelijat ovat samaa mieltä siitä, että opintoihin liittyviä työelämäyhteyksiä oli aika vähän, vierailut organisaatioihin, työelämän edustajien luennot ja alumnien hyödyntäminen opetuksessa olivat harvinaisia. Opiskelijat kaipaavat lisää tietoa työelä-

mästä, esimerkiksi työnhakuun liittyvistä asioista, mutta omaan koulutusalaan tai -ohjelmaan liittyvistä ammateista he olivat saaneet tarpeeksi tietoa. Opiskelijajärjestöjen, opiskelijakunnan ja opiskelijatoverien tuki oli opiskelijoiden mielestä vähäistä, eikä koulutuskaan ole tukenut työelämäsuhteiden luomisessa.

3.1 Tutkimusmenetelmät

Mama-hankkeeseen liittyvä tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Kvantitatiivisesta tutkimuksesta on käytetty sellaisia nimityksiä, kuten hypoteettis-deduktiivinen, eksperimentaalinen ja positivistinen tutkimus. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä tehdä johtopäätöksiä aiemmista tutkimuksista ja teorioista. Käsitteet on selitetty mahdollisimman tarkasti. Tärkeää on, että havaintoaineisto soveltuu määrälliseen eli numeeriseen mittaamiseen. Päätelmien teko perustuu tilastolliseen analysointiin, joita on kuvailtu muun muassa prosenttitaulukoiden ja diagrammien avulla. (Hirsjärvi ym. 2003, 123–129.)

Tutkimusmenetelmän pyrkimyksenä on saada vastauksia kysymyksiin, jotka pohjautuvat tutkimusongelmiin. Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä hyvin usein käytetään survey-tutkimusta. Siinä tietoa kerätään standardoidussa muodossa joukolta ihmisiä. Ensiksi määritellään perusjoukko ja siitä valitaan pätevä otos. Tieto kerätään täsmälleen samalla tavalla jokaiselta vastaajalta. Tutkimusstrategia on strukturoitu eli niin sanotusti suljettu. (Hirsjärvi ym. 2003, 182, 183.)

Kyselytutkimuksen etuja ovat muun muassa ne, että ne ovat tehokkaita, ne säästävät tutkijan aikaa ja kyselyn avulla voidaan kerätä runsas tutkimusaineisto kun tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä, joilta voidaan kysyä monia asioita. Kun kyselylomake on suunniteltu hyvin, se voidaan analysoida helposti tietokoneen avulla. Tiedon käsittelyyn on kehitetty tilastolliset analyysitavat ja raportointimuodot, ja se helpottaa tutkijan töitä huomattavasti. Kyselytutkimuksissa on myös omat heikkoutensa. Hyvän lomakkeen suunnittelu on aikaa vievää puuhaa. Vastaajat eivät vastaa rehellisesti, eivät kä ota tutkimusta kovin vakavasti. Vastaajat voivat ymmärtää vastausvaihtoehdot väärin ja voi olla, että vastaajat eivät tiedä siitä asiasta josta esitettiin kysymyksiä ja pahimpina kaikista on vastaamattomuus eli kato. (Hirsjärvi ym. 2003, 184.)

Valitsin tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska se on tehokas ja sen avulla voidaan kerätä paljon tutkimusaineistoa. Tutkimustyypiksi valitsin survey-tutkimuksen eli tarvittava tieto saadaan siinä kyselylomakkeen avulla. Saatu aineisto on helppo analysoida tietokoneen Typala-ohjelman avulla.

3.2 Aineiston hankinta

Hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty, näin kuuluu Suomalainen sananlasku. Se pitää paikkansa myös opinnäytetyössä. Hyvän tutkimussuunnitelman tekeminen auttaa paljon opinnäytetyön teossa. Tutkimussuunnitelmassa on kerrottu tärkeimmät opinnäytetyön toteuttamista koskevat perusratkaisut. Tutkimussuunnitelma ikään kuin ohjaa suunnitelmallisesti tekijää. (Hirsjärvi ym. 2003, 158.)

Aineiston hankinnassa olisi hyvä miettiä, että käyttääkö jo valmiita, olemassa olevia aineistoja vai kerääkö aineiston itse. Tutkimuksen kohde ja tutkimukseen käytettävä aika on tärkeitä asioita. Usein opinnäytetyön tekijät tekevät tiettyyn ajankohtaan sijoituvan poikkileikkaustutkimuksen, jonka pystyy tekemään suhteellisen lyhyessä ajassa. Kun aineisto kerätään itse, on valittava menetelmä tai menetelmät, joita käytetään. Menetelmän käyttöön vaikuttaa myös tutkijan ammattitaito. Jossain tapauksista tutkijan olisi hyvä hankkia lisäkoulutusta menetelmän käyttöön tai sen soveltamiseen. Tutkijan tulee miettiä miten tutkittava otos valitaan ja miten tutkittavat helposti saavuttaa. (Hirsjärvi ym. 2003 166–168.)

Tutkijalle selviää analyysivaiheessa, minkälaisia vastauksia hän saa esitettyihin kysymyksiin ja ongelmiin. Voi käydä niin, että analyysivaiheessa selviää, miten ongelmat olisi oikeastaan pitänyt asettaa. Tutkimuksen tärkein vaihe eli ydinasia on kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen. Tutkimusaineistosta päästään tekemään päätelmiä vasta esitöiden jälkeen. Ensimmäisessä vaiheessa aineiston tiedot tarkistetaan. Siinä selvitetään, sisältyykö aineistoon virheitä ja puuttuuko siitä tietoja. Toisena vaiheena tietoja voidaan täydentää kyselylomakkeita karhuamalla. Kolmannessa vaiheessa aineistoa järjestetään tiedon tallennusta ja analyysijä varten. Toimenpiteet riippuvat tutkimusstrategiasta. Määrällisen tutkimuksen aineistosta muodostetaan muuttujia ja aineisto koodataan laaditun muuttuja luokituksen mukaisesti. Yleisohjeena tutkimuksissa voidaan pitää, että tutkimusaineiston käsittely ja analysointi aloitetaan mah-

dollisimman pikaisesti saatujen vastauksien jälkeen. Tällä tavalla toimiessa aineisto vielä motivoi tutkimuksen tekijää ja aineistoa pystyy helposti täydentämään ja selventämään tarvittaessa. (Hirsjärvi ym. 2003, 209–212.)

3.3 Kyselylomakkeen laadinta

Tutkimuksen aihe on tärkein vastaamiseen vaikuttava seikka. Lomakkeen laadinnalla ja kysymysten tarkalla suunnittelulla voidaan tehostaa tutkimuksen onnistumista. Tutkijan pitää miettiä tutkimusongelmaa ja siihen liittyviä kysymyksiä. Tutkijan täytyy varmistaa, että laadittuihin kysymyksiin saadaan selvät vastaukset. Epäselviä kysymyksiä ei kannata esittää. (Hirsjärvi ym. 2003, 187.)

Kyselylomakkeissa käytetään yleensä kolmea eri muotoa, ja niitä ovat: avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkoihin perustuvat kysymystyypit. Suosituin asteikkokysymyksiä esittävä muoto on Likertin mielipideasteikko. Asteikot ovat yleensä 5- tai 7-portaisia ja vaihtoehdot muodostavat nousevan tai laskevan skaalan. Avoimessa kysymyksessä esitetään ainoastaan yksi kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten. Monivalintakysymyksissä on valmiit numeroidut vastausvaihtoehdot. Vastaaja rastittaa yhden tai useampia vastausvaihtoehtoja. (Hirsjärvi ym. 2003, 187–189.)

Tämän opinnäytetyön kyselylomake sisälsi viisi kysymystä taustatiedoista ja neljä avointa kysymystä sekä 46 strukturoitua eli suljettua kysymystä, jotka oli jaoteltu kolmeen eri aihealueeseen. Niitä olivat väittämät työelämälähtöisestä projektista, yritys-kontaktointivalmennus ja työelämäläheisyys. Kyselyssä käytin Likertin asteikkoa, jossa vastausvaihtoehtoina oli asteikko 1–4. Ykkönen oli ”täysin eri mieltä” ja nelonen ”täysin samaan mieltä”. Kysely toimitettiin vastaajille opettajien kautta sähköpostilla. Vastausaikaa oli yhteensä reilu pari viikkoa. Kyselylomakkeista saadut vastaukset analysoitiin Typala-ohjelmalla.

4 Tutkimustulokset

Mama-hankkeen vaikuttavuudesta tehtyyn kyselyyn vastasi 14 vastaajaa, miehiä oli kahdeksan ja naisia kuusi. Vastausprosentti jäi todella alas, koska kysely lähti n. 300 vastaajalle. Vastaajista kuusi oli iältään 21–24-vuotiaita, neljä oli 18–20-vuotiaita ja kolme 25–30-vuotiaita sekä yksi oli 31–35-vuotias. Vastaajista ammattikorkeakoulussa opiskeli 11 kpl ja ammattioppilaitoksessa 3. Aikuiskoulutuskeskuksesta ei kukaan osallistunut kyselyyn. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita AMK:sta oli 6, toisen vuosikurssin 5 ja kolmannen vuosikurssin 3. Ammattioppilaitoksen vastaajat olivat toiselta vuosikurssilta.

Projektit, joihin opiskelijat osallistuivat, sisältyi Mahdollisuus maaseudulla- hankkeeseen, joka oli Karelia-ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän yhteishanke. Sen tavoitteena oli saada opiskelevat nuoret työskentelemään kotiseudullaan toimivien yritysten parissa jo opiskeluaikana. Hanke keskittyi harvaan asuttujen ongelmiin, joita muun muassa ovat väestön ikääntyminen, työpaikkojen vähyys ja alueiden muuttotappiot. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma on ollut hankkeen rahoittajana. Hanke antoi opiskelijoille tilaisuuden työstää projekteja moniammatillisissa tiimeissä. Se mahdollisti tuoreet ja innovatiiviset ratkaisut yritysten tarpeisiin. Yritysneuvojat, valmentajat ja opettajat toimivat asiantuntijaverkostona koko prosessin ajan. Valmentava opettajuus ja työelämäpainotteinen oppiminen palvelevat yrityksiä, mutta yrityksille tehtävä projekti kehitti myös oppilaitoksien toimintaa työelämälähtöisemmäksi. (Osaamistori 2014.)

Muuraja Ky:n päämääränä on luoda Outokummun maaseutuympäristöön yhteisöasumismahdollisuus. Yrittäjien tavoitteena on tehdä esteetön asumismahdollisuus vanhuksille ja muillekin jotka eivät täysin pärjää yksinkään. Projektissa oli mukana usean alan opiskelijoita. Fysioterapiaopiskelijat auttoivat tilojen esteettömyyden huomioimisessa, rakennustekniikan opiskelijat tarkistivat rakennuksen kuntoa ja energiatehokkuutta. Tradenomiopiskelijat tekivät markkinointisuunnitelmaa, ja sisustussuunnittelija vastasi sisustusratkaisuista. (Osaamistori 2014.)

Opiskelijoiden on vaikeaa saada ensikontaktia yritysmaailmaan. Kolme porrasta-metodi on suunniteltu helpottamaan tätä asiaa. Kiteen tapauksessa opiskelijat tiedustelivat pai-

kallisilta yrityksiltä, olisiko heillä kiinnostusta tehdä yhteistyötä ammattiopiston merkonomiopiskelijoiden kanssa. Käytännössä tämä tarkoitti, että opiskelijat lähettivät yrityksille kirjeen joko perinteisellä postilla tai sähköpostin kautta. Tämän jälkeen opiskelijat soittivat yritykset läpi. Lopputuloksena oli useita työelämään liittyviä projekteja. Näitä muun muassa olivat yritysmarkkinointi, asiakastyytyväisyyskyselyt sekä Keski-Karjalan messuilla tapahtunut näytteille asettajien ja messuvieraiden haastattelut. (Osaamistori 2014.)

Loma-Kolilla järjestettiin ulkoilutapahtuma, jonka nimi oli PikkuKoli-perhetapahtuma. Kyseessä oli Kolin rinteiden organisoima tapahtuma, joka toteutettiin Mahdollisuus maaseudulla -hankkeen, Karelia-amk:n ja Ammattiopisto Niittylahden nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajien kanssa. Tapahtuman ohjelmassa oli monenlaista aktiviteettiä, muun muassa poniratsastusta, laskettelua, tanssileikkejä, mäen laskemista ja jättiritsailua, joita opiskelijat olivat suunnittelemassa, järjestämässä ja ohjaamassa. Kolilla järjestettiin myös kuukautta aikaisemmin nuorten pujottelun SM-kisat. Kisojen järjestelyorganisaatioissa oli mukana myös nuorten ja vapaa-ajan ohjaajien joukko. He auttoivat ruokapalvelussa, tulospalvelussa ja kisapaikan siistinä pitämisessä. (Osaamistori 2014.)

Artsoppi-projektissa Karelia ammattikorkeakoulun opiskelijat suunnittelivat ja ammattiopiston puuseppä-opiskelijat toteuttivat uusia tuotteita Ammattiopistossa toimivaan Art`soppi-kauppaan. Kolme muuta projektia olivat nimeltään Yritysviestintä, Nurmeksen elokuvajuhlat ja Nordic koivu. (Osaamistori 2014.)

Mama-hankkeen vaikuttavuuskyselyssä tutkittiin vastaajien kokemuksia työelämälähtöisestä projektista. Vastaajien kokonaismäärä oli 11. Ensiksi on kerrottu ammattikorkeakoululaisten vastauksista, joita oli 9 kpl. 75 % vastaajista koki, että projektille oli olemassa selkeä tarve, mutta loput olivat hiukan eri mieltä. Projektin tavoitteet toteutuivat, täysin samaa mieltä oli 11,1 %, hiukan eri mieltä oli 22,2 %, samaa mieltä oli 44,4 % ja täysin samaa mieltä oli 22,2 %. Työskentelyilmapiiri oli 77,8 %:n mielestä hyvä tai osittain hyvä, hiukan tai täysin eri mieltä asiasta oli 22,2 %. Tämä kertoo sen, että opiskelijat ovat tulleet hyvin toimeen keskenään. 22,2 % vastaajista oli täysin eri mieltä väittämän kanssa, joka kuului ”opiskelijoiden, opettajien ja yrittäjien yhteistyö onnistui hyvin”. 33,3 % oli hiukan eri mieltä, mutta 33,3 % samaa mieltä ja 11,1 % oli täysin samaa mieltä. Yksikään vastaajista ei ollut täysin eri mieltä seuraavan väitteen kanssa, joka oli ”työelämän edustajat arvostivat työpanostani”. 3 oli

hiukan eri mieltä asiasta, 4 oli samaa mieltä ja 2 täysin samaa mieltä. Väittämään ”ammatilliset valmiuteni vahvistuivat projektin myötä”, yksi vastaaja oli täysin eri mieltä, 3 vastaajaa hiukan eri mieltä, 4 vastaajaa samaa mieltä ja yksi vastaaja oli täysin eri mieltä. ”Projektin loivat minuun itseluottamusta ja rohkeutta” -väittämään, 2 vastaajaa valitsi täysin eri mieltä vaihtoehdon, 2 oli hiukan eri mieltä ja samaa mieltä oli 5 vastaajaa. Seuraavana kyselyssä esitetty väittämä oli ”olin motivoitunut oppimaan uusia asioita projektin aikana”. 7 vastaajaa oli samaa mieltä ja 2 vastaajaa täysin samaa mieltä. Tästä voidaan päätellä, että projektiin osallistuneilla henkilöillä oli hyvä motivaatio oppia uusia asioita. 5 vastaajaa oli hiukan eri mieltä väitteen kanssa joka kuului ”projekti vahvisti ajatusta, että olen itselleni sopivalla alalla”. 4 vastaajaa oli samaa mieltä asiasta. Vastaajista 22,2 % oli täysin eri mieltä väittämän ”onnistuin luomaan uusia kontakteja” kanssa. 66,7 % oli hiukan eri mieltä ja 11,1 % samaa mieltä. Tästä voidaan todeta, että projektiin osallistuneet henkilöt eivät onnistuneet luomaan uusia kontakteja toivotulla tavalla. 44,4 % vastaajista oli hiukan eri mieltä väittämän ”tiimioppiminen tukee omaa oppimista” kanssa. 33,3 % vastaajista oli samaa mieltä ja 11,1 % täysin samaa mieltä. Tästä voidaan vetää sellaisia johtopäätöksiä, että opiskelijat eivät tyrmänneet ajatusta tiimioppimisesta.

Väittämään ”projekti antoi valmiuksia työelämään”, yksi vastaaja oli täysin eri mieltä, 4 oli hiukan eri mieltä, 3 oli samaa mieltä ja yksi vastaaja oli täysin samaa mieltä. Vaikka vastaukset hajaantuivat hieman, voidaan päätellä, että projektia pidettiin hyödyllisenä. Kun vastaajilta kysyttiin ”pitäisikö opintojaksojen harjoitustöiden olla toimeksiantoja oikeilta yrityksiltä”. Yksi vastaaja oli täysin eri mieltä, 3 oli hiukan eri mieltä, 3 oli samaa mieltä ja 2 täysin samaa mieltä. Vastauksista voi helposti päätellä, että työelämälähtöiset oikeat toimeksiannot ovat opiskelijoiden mielestä hyödyllisiä. Seuraava väittämä kuului ”Koulutusohjelmassa on riittävästi työelämälähtöisyyttä”. Samaa mieltä oli 77,8 % ja täysin samaa mieltä 22,2 % vastaajista. Korkeat luvut kertovat selvästi sen, että koulutusohjelmassa on riittävästi työelämälähtöisyyttä. ”Opetussisältö vastaa nykypäivän työelämän vaatimuksia”, 33,3 % oli väittämän kanssa eri mieltä ja loput 66,7 % olivat samaa mieltä. Enemmistö opiskelijoista siis pitää opetussisältöä nykypäivän työelämän vaatimuksia vastaavina. Seuraavaksi kyselyssä tiedusteltiin ”parantavatko työelämälähtöiset projektit oppimismotivaatiota”. Yksi vastaaja oli täysin eri mieltä, 3 oli hiukan eri mieltä, 4 oli samaa mieltä ja yksi täysin samaa mieltä. Tästä voidaan päätellä, että työelämälähtöiset projektit lisäävät opiskelijoiden oppimismotivaatiota. Väittämään ”olen saanut opintojen aikana tarpeeksi työelämäkontakteja”, valitsi yksi täysin eri miel-

tä -vaihtoehdon, 5 vastaajaa oli hiukan eri mieltä ja loput 3 olivat samaa mieltä väittämän kanssa. Tämä oli tärkeä kysymys, koska ammattikorkeakouluja pidetään työelämäläheisenä opinahjona. Vastauksista voidaan päätellä, että suurin osa opiskelijoista ei ole saaneet opintojen aikana tarpeeksi työelämäkontakteja. Vastauksien keskiarvoksi muodostui 2,6.

Ammattioppilaitoksessa opiskelevien vastauksien keskiarvoksi muodostui 3,1. Korkea keskiarvo selittyy sillä, että vastaajia oli vain kaksi.

4.1 Yrityskontaktointivalmennus

Seuraavat väittämät liittyvät yrityskontaktointivalmennukseen. Vastaajien määrä oli seitsemän. Ensiksi on kerrottu ammattikorkeakoululaisten vastauksista, joita oli 4 kpl. Ensimmäinen väittämä kuului ”valmennusprosessi oli toimiva”. 2 vastaajaa oli täysin eri mieltä, 1 oli hiukan eri mieltä ja yksi samaa mieltä. Vastauksien keskiarvo oli 1,8. Tästä voidaan havaita, että valmennusprosessissa on kehittämisen varaa. ”Valmennus loi minuun luottamusta ja rohkeutta”-väittämän kanssa, yksi oli täysin eri mieltä ja 3 hiukan eri mieltä. Vastauksien keskiarvo oli 1,8. Vastauksista voi päätellä, että valmennus ei lisännyt itseluottamusta ja rohkeutta. Seuraavassa väittämässä kysyttiin, että ”parantuivatko vuorovaikutustaidot”. Yksi vastaaja oli valinnut täysin eri mieltä -vastausvaihtoehdon, 2 oli valinnut hiukan eri mieltä -vastausvaihtoehdon ja yksi oli samaa mieltä. Vastauksien keskiarvoksi muodostui 2. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että vuorovaikutustaidot eivät parantuneet valmennuksen aikana. Viimeinen väittämä kuului ”Valmennuksen ohjaus oli asiantuntevaa”. 2 vastaajaa oli hiukan eri mieltä, yksi samaa mieltä ja yksi täysin samaa mieltä. Vastauksien keskiarvo oli 2,8, ja tästä käy ilmi, että valmennuksen ohjaus oli valmennettavien mielestä asiantuntevaa. Yrityskontaktointivalmennuksen neljän väittämän vastauksien kokonaiskeskiarvoksi muodostui 2.1.

Ammattioppilaitoksen opiskelijoiden mielipiteistä on kerrottu seuraavaksi, joita oli kolme kappaletta. Väittämiin ”Valmennusprosessi oli toimiva”, ”Valmennus loi minuun luottamusta ja rohkeutta” ja ”Valmennuksen ohjaus oli asiantuntevaa” kaikkiin saatiin samat vastaukset eli yksi vastaaja oli täysin eri mieltä ja kaksi oli samaa mieltä. ”Vuo-

rovaikutustaidot parantuivat"-väittämään, yksi vastaaja oli täysin eri mieltä, yksi samaa mieltä ja yksi täysin samaa mieltä. Neljän väittämän vastausten keskiarvo oli 2,4 eli ammattioppilaitoksen opiskelijat olivat hieman tyytyväisempiä yrityskontaktointivalmennukseen.

Valmennettavilta kysyttiin, miten kehittäisit yrityskontaktointivalmennusta? Tähän kysymykseen saatiin yksi vastaus.

Kontaktoinnin ajankohta oli väärä. Alan yrityksillä ei ollut vielä tietoa työvoimatarpeesta. Kurssi vaikutti jotenkin laahaavalle. Asiat olivat jummassa samassa pisteessä useamman viikon. Lisäksi tuntui aika turhalle tulla istumaan luokkaan vain olemaan, kun oman ryhmän tehtävät olivat jo tehty.

Toinen avoin kysymys samasta aiheesta oli, mikä oli yrityskontaktointivalmennuksen suurin anti? Tähänkin saatiin vain yksi vastaus. Valmennettava oli sitä mieltä, että ”itselleni ei juuri tuntunut jäävän mitään käteen. Toki varmuutta puhelimesta asiointiin tuli lisää ja sitä osa ryhmäläisistä vaikutti kaipaavan lisää”.

Opiskelijoilta kysyttiin vielä omia kommentteja. Tähän vastasi 2 opiskelijaa. Ensimmäinen kommentti kuului: ”Jotenkin jäi tunne, että käydään nyt kurssilla kun semmoinen on. Toistaiseksi kurssin tavoite eli työllistyminen on kyllä jäänyt toteutumatta. kukaan ei tunnu haluavan töihin ilman alan kokemusta”.

Toinen oli kriittinen kommentti, joka liittyi yrityskontaktointivalmennukseen.

Kehitysprojekti on täysin syvältä, sillä opettajilta ei saa mitään apua projektin suhteen. He valittavat kyllä tutkimus- ja projektisuunnitelman muutoseikoista, mutta sitten kun opiskelijat tarvitsisivat oikeasti apua niin he ovat huonosti valmistautuneita tapaamiseen ja tuntuu, ettei materiaaleja ole edes luettu läpi.

4.2 Työelämälähtöisyys

Kyselyssä tutkittiin myös työelämälähtöisyyttä. Opiskelijoilta kysyttiin, miten kehittäisit yhteistyötä oppilaitoksen ja työelämän välillä? Tähän vastasi 5 opiskelijaa ammattikorkeakoulusta ja kaksi opiskelijaa ammattioppilaitoksesta. Ensiksi on mainittu ammattikorkeakoulu opiskelijoiden kommentit.

Suunnittelulla

Tietoa yrityksistä saisi olla enemmän. Nyt on aika eksyksissä, jos ei ennestään tiedä alan yrityksiä. Jää moni paikka hakematta.

Jossain tapauksissa olisi fiksua, että yritysten puolelta olisi jotain mielenkiintoa projektia kohtaan. Omakohtaisesti tällaista ongelmaa ei ollut, mutta muiden ryhmien osalta oli havaittavissa tällaista. Sama koskee myös oppilaitoksen puolta.

Mielestäni opiskelijat voisivat tehdä yksilötyönä yhteistyötä yritysten kanssa. Miksi ihmeessä kaikki pitää tehdä ryhminä?

Projektin jälkeistä palautetta voisi parantaa esimerkiksi pyytää yrityksiä antamaan vaikka opettajien välityksellä palautetta lopputuloksesta, oliko siitä heille oikeasti hyötyä ja miten he käyttivät sitä jne.

Ammattiopisto opiskelijoiden kommentit kuuluivat seuraavasti:

Voisi olla ehkä enemmän yhteistyötä. Minä olen positiivisesti yllätynyt koulun ja työyhteisön yhteistyöstä. Minä itse en ole mikään opiskelijatyyppiä ja olen saanut tehdä opiskelun melkein kokonaan työharjoitteluna.

5 Pohdinta

Kyselyn tavoitteena oli selvittää, miten opiskelijat kokivat osallistumisen työelämälähtöiseen projektiin tai yrityskontaktointivalmennukseen. Kyselyssä haluttiin saada tietoa myös siihen, että näkyykö työelämälähtöisyys omassa koulutuksessa. Vastausprosentti jäi harmittavasti niin alhaiseksi, että siitä syystä tutkimustuloksia ei voida pitää luotettavina. Alhaiseksi jääneeseen vastausprosenttiin yksi syy ainakin oli se, että kyselyt lähtivät sähköpostilla opettajien kautta opiskelijoille. Opiskelijat eivät halua vastata syystä tai toisesta kyselyihin, jotka huomaavat olevan opettajien tekemiä. Toinen syy oli inhimilliset virheet. Kun kysely avautui, niin opiskelijat eivät voineet vastata siihen, koska

joku asetus oli unohtunut järjestelmänvalvojalta. Samanlainen virhe tapahtui, kun kyselyn vastausaikaa pidennettiin. Vastausprosentti olisi saattanut jonkun verran nousta ilman näitä virheitä. Motivaatio opinnäytetyön tekemiseen romahtaa nopeasti, kun vastauksia ei tule riittävästi. Onneksi motivaatio kuitenkin lopulta palautui, kun opinnäytetyöhön löydettiin materiaalia muiden tekemistä tutkimuksista.

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaukset kuitenkin olivat samansuuntaisia muiden tutkimuksien kanssa, jotta voidaan todeta Karelia-ammattikorkeakoulun opetuksen olevan työelämälähtöistä. Suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä työelämälähtöiseen projektiin. Projektin tavoitteet toteutuivat ja työskentelyilmapiiri oli miellyttävä. Uusia kontakteja he eivät kuitenkaan onnistuneet luomaan toivomallaan tavalla. Opiskelijat kokevat hyödylliseksi työelämälähtöiset toimeksiannot ja ovat sitä mieltä, että omassa koulutusohjelmassa on riittävästi työelämälähtöisyyttä. Työelämälähtöiset projektit tuntuvat myös lisäävän oppimismotivaatiota.

Vertailtaessa Karelia-ammattikorkeakoulun Työelämäpalautetta 2013 ja opiskelijapalautejärjestelmän vastauksia Karelia-ammattikorkeakoulussa 2013 ja 2014 voidaan päätellä, että opiskelijat ovat kokonaisuudessaan tyytyväisiä Karelia-ammattikorkeakoulun koulutustoimintaan. Työelämänedustajat ovat myös kohtalaisen tyytyväisiä Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoihin, joilla on heidän mielestään varsin hyvät työelämätaidot. Edellisiä tutkimuksia vertailtaessa, opiskelija ja työelämäyhteyksien kehittämisen verkoston (INTO) tekemään kyselyyn ja Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tehtyyn kyselyyn, voidaan selvästi huomata tyytyväisyyden laskevan vastaajamäärän noustessa. Vastaukset hajaantuvat silloin enemmän, kun vastauksia tulee runsaasti. Selvimmin tämä näkyi Innon suorittamassa kyselyssä. Siinä tuli ilmi muun muassa se, että työelämänedustajat eivät olleet kovinkaan vakuuttuneita valmistuvien opiskelijoiden käytännön osaamiseen, samaa mieltä olivat opiskelijat itse. Vastausvaihtoehdoista suosituin oli osittain samaa mieltä vaihtoehto. Mielestäni tämä vastausvaihtoehto vääristää tutkimustuloksia positiivisempaan suuntaan, jos vastausvaihtoehdoissa olisi ollut neutraalivaihtoehto, niin suurin osa vastaajista olisi melko varmasti valinnut sen.

Ammattikorkeakoulujen pitäisi lisätä yhteistyötä pk-yritysten, yliopistojen ja ammat-
tioppilaitosten kanssa. Ammattikorkeakoulujen tulisi selvästi ja aktiivisesti ilmaista minkälaisia palveluita ja yhteistyömuotoja heillä on tarjota elinkeinoelämälle. Tärkeää olisi myös mainita, ketkä yhteistyökuvioista vastaisivat. TKI-toiminta pitäisi sujuvasti sisällyttää opetustoimintaan. Opettajien työelämäntuntemus tulisi pitää ajan tasalla,

esimerkiksi säännöllisillä työelämäjaksoilla. Ammattikorkeakoulujen olisi hyvä kehittää palautejärjestelmiään jotta saataisiin kehittävää ja objektiivista tietoa työelämälähtöisyydestä ja sen kehittamisestä. Opetussuunnitelmissa ja opetuksen toteutuksessa tulisi paremmin huomioida työ- ja elinkeinoelämän näkökulmat. Työelämälähtöisiä opetusmenetelmiä olisi syytä kehittää ja opiskelijoita tulisi rohkaista yrittäjyyteen. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2009 & Korkeakoulujen arviointineuvosto 2013.)

Omasta mielestäni tradenomitutkinnossa on riittävästi työelämälähtöisyyttä, ja koen sen myös tärkeäksi asiaksi, koska ammattikorkeakoulua pidetään käytännönläheisenä opinahjona. Vierailut yrityksissä ja työelämän edustajien luennot ovat mukavaa vaihtelua. Valitettavasti olen huomannut, että opiskelijat keskittyvät mieluummin älypuhelinien kanssa leikkimiseen kuin kuuntelemaan vierailevaa luennoitsijaa.

Koen saaneeni koulutuksen myötä, hyvän talouselämän yleistuntemuksen, hyvät käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä riittävän kielitaidon. Olen sisäistänyt elinikäisen oppimisen periaatteen. Olen sitä mieltä, että oppimisessa olisi syytä keskittyä enemmän taitojen kehittämiseen tietojen sijaan. Monta päivää saa pöntätä tentteihin, ja kun tentti on läpäisty hyväksytysti, niin asiat voi unohtaa saman tien. Tällä tavalla moni opiskelija ajattelee. Pakkohan se on jollakin tavalla testata oppimista; tenteistä ei pääse eroon kouluissa millään. Se on tosiasia. Mielestäni ryhmätöitä on liian paljon koulutuksen aikana, ja niin on monen muunkin mielestä. Ehkä olisi syytä miettiä, voiko työelämälähtöiset projektit toteuttaa välillä yksilötöinä. Se kasvattaisi opettajien työn määrää, mutta se takaisi opiskelijoille oikeudenmukaisemmat arvioinnit. Työelämälähtöisyys toteutuu parhaiten työelämälähtöisissä projekteissa, työharjoittelussa, opinnäytetyössä, työelämäedustajien luennoissa, yritysvierailuilla ja verkostotapahtumissa. Työelämälähtöisyyden pitäisi olla aitoa, eikä teennäistä. Ei ole motivoivaa kirjoittaa raporttia yrityksen edustajalle, joka ei ole siitä aidosti kiinnostunut. Alumnitoimintaa pitäisi tehdä aktiivisesti tunnetuksi ja heidän panostaa koulutuksen kehittämisessä tulisi lisätä. Uramahdollisuuksista ja koulutusohjelmaan liittyvistä ammateista saisi kertoa koulutuksen aikana enemmän sekä mainita niiden ammattitaitovaatimuksista.

3,5 vuotta on liian lyhyt aika teorian ja käytännön asioitten opettamiseen kunnolla. Mieluummin tulisi keskittyä teoria-asioitten opettamiseen perusteellisesti. Moni on hakeutunut koulutukseen vain sen takia, että saisivat tutkintotodistuksen ja sitä kautta löytäisivät hyväpalkkaisen työpaikan. Ei kenestäkään tule heti valmistumisensa jälkeen asiantuntijaa tai esimiestä, vaan siihen kasvetaan, kouluttaudutaan tai se vähitellen opitaan

matkan varrella. Mielestäni mahdollisimman monella ihmisellä tulisi olla mahdollisuus korkeakouluopintoihin. Se nostaisi väestön osaamistasoa ja vähentäisi ihmisten eriarvoisuutta. Tärkeintä olisi kiinnittää huomiota joustaviin opintopolkuihin. Esimerkiksi avoimen ammattikorkeakoulun tutkintoon johtavien opiskelupaikkojen määrää tulisi lisätä.

Opinnäytetyössä saatiin tietoa tradenomien koulutuksesta ja sen vaatimista kehittämistarpeista, työelämälähtöisistä opetusmenetelmistä, tradenomien työllisyystilanteesta sekä tulevaisuuden elinkeinoelämässä tarvittavista ominaisuuksista.

Yllättävän vähän on tehty opinnäytetöitä työelämälähtöisyydestä tradenomitutkinnossa ja varsinkin liiketalouden koulutusohjelmassa, vaikka lähdemateriaalia on runsaasti saatavissa. Jatkotutkimusmahdollisuuksiakin löytyy. Samasta aiheesta voisi tehdä useitakin opinnäytetöitä. Asioita vain tutkittaisiin hieman eri näkökulmista ja sitten yhteen opinnäytetyöhön laitettaisiin kaikki tiedot nippuun, jossa vertailtaisiin tutkimustuloksia ja tehtäisiin päätelmät. Tällä tavalla lopputuloksesta saataisiin kattavampi ja hyödyllisempi ”paketti”.

Lähteet

- Ahola, S. & Nurmi, J. 1995. Kilpahaku korkeakoulutukseen. Turku: Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus. Raportti 31.
- Ammattikorkeakouluasetus 352/2003.
- Ammattikorkeakoulujen opiskelijapalautejärjestelmä. 2013.
https://intranet.pkamk.fi/laatu/toiminnan_arviointi/opiskelijapalaute_asiakirjat/OPALA-tulokset%202013/Liiketalouden%20koulutusohjelma%202013.pdf.
 25.4.2015.
- Ammattikorkeakoulujen opiskelijapalautejärjestelmä. 2014.
<http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/settings.do?unit=02469&editunit=1>.
 5.5.2015
- Ammattikorkeakoululaki 351/2003.
- Ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät hyvin 2005. Tradenomiliiton jäsenlehti 04/2005:4.
- Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus, 2014. Pohjois-Karjalan työllisyyskatsaus 2014.
<http://www.elykeskus.fi/documents/10191/113465/Tammikuun+ty%C3%B6llisyyskatsaus/fee92377-d34a-4074-b622-be119e4f66ae>. 28.2.2014.
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 2015. Yhdessä tekemällä, 11 tapaa linkittää T&K ja oppiminen. <http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaisut/tutkaweb.pdf>. 14.3.2015
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- INTO, Opiskelijan ja työelämän yhteistyön kehittämisverkosto 2010. Työelämäyhteistyö framille! Näkökulmia ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen yhteistyön rakentamiseen ja toiminnan arviointiin. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 20.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2013. Strategia 2013–2017. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:5. <http://issuu.com/karelia-amk/docs/karelia-amk-strategia-2013-2017>. 12.3.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015. Opetussuunnitelmat.
https://soleops.karelia.fi/opsliitteet/OPSRAK_2014/FI/Liiketalous.pdf.
 12.5.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulun työelämäpalaute. 2013. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:16.
- Korkeakoulujen arviointineuvosto. 2013. Korkeakoulut yhteiskunnan kehittäjinä. Korkeakoulujen yhteiskunnallisen ja alueellisen vaikuttavuuden arviointiryhmän loppuraportti. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 5:2013.
- Laurea ammattikorkeakoulu. 2011. Kehittämispohjaista oppimista, LbD-opas.
<https://www.yumpu.com/fi/document/view/34139127/lbd-opas-2011-fi-laurea-ammattikorkeakoulu>. 6.9.2014.
- Leskinen, M. 2010. Työelämäyhteistyö opinnoissa Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä opiskelijan silmin. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
http://www.oamk.fi/utills/opendoc_html.php?doc=tyokalut/julkaisut/16/oamk_tkjulkaisu_16.pdf. 21.6.2014.
- Oivallus-hanke. 2011. Oivallus loppuraportti.
http://ek.multiedition.fi/oivallus/fi/liitetiedostot/Oivallus_loppuraportti_web.pdf. 7.3.2015.

- Opetus ja kulttuuriministeriö. 2013. Monipuoliset ja sujuvat opintopolut. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:2, <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitteet/tr02.pdf?lang=fi>. 14.2.2015.
- Opetus ja kulttuuriministeriö. 2015. Opiskelu ja tutkinnot ammattikorkeakouluissa. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=fi.9.1.2015 Opetushallitus 2012. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten opetussuunnitelmien laatiminen. http://www.oph.fi/download/142894_tiedote_62_2012.pdf. 23.3.2015
- Opetushallitus. 2013. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien alueellinen kehittämissuunnitelma 2013-2016. http://www.oph.fi/download/150566_ammattillisen_koulutuksen_jarjestajien_alueellinen_kehittamisuunnitelma_2013-.pdf. 20.8.2013.
- Opintopolku.fi. 2015. Mitä AMK:ssa voi opiskella? <https://opintopolku.fi/wp/fi/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/yhteiskuntatieteiden-liiketalouden-ja-hallinnon-ala/>. 6.2.2015.
- Orelma, A. 1992. Ammattikorkeakoulu Suomeen. Väliaikainen ammattikorkeakoulu ulkomaisten kokemusten ja kotimaisten suunnitelmien valossa tarkasteltuna. Turku: Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimusyksikkö. Tutkimusraportteja 11.
- Osaamistori. 2014. <http://verkko-opisto.pkky.fi/winwin/index.php/etusivu/case-2.html>. 23.2.2015.
- Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Tiimiakatemia. 2014. Miten meillä opitaan. <http://www.tiimiakatemia.fi/fi/info/miten-meilla-opitaan/>. 25.9.2014.
- Tilastokeskus. 2015. Suomen virallinen tilasto. Ammattikorkeakoulututkinnot 2014. http://www.tilastokeskus.fi/til/akop/2014/akop_2014_2015-04-16_fi.pdf 10.3.2015.
- Tradenomiliitto. 2015. Työllisyystilanne. <http://www.tral.fi/tietoa-tradenomeista/tyollisyystilanne/>. 3.5.2015.
- TRAL ry:n jäsentutkimus 2013.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastot 23.4.2015
- Valtioneuvosto 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. http://vnk.fi/documents/10616/622966/H0111_P%C3%A4%C3%A4ministeri+Jyrki+Kataisen+hallituksen+ohjelma.pdf/a49b3eb5-9e98-44c6-bd92-b054bea36f61?version=1.0.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto. 2009. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuuskertomus 188/2009. Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen. http://www.vtv.fi/files/1783/1882009_AMKkoulutuksen_tyoelamalahtoisyyden_kehittaminen_NETTI.pdf 25.8.2014.
- Virtuaaliammattikorkeakoulu. 2015. Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html> 2.3.2015.
- Zacheus, T. 2009. Työelämäyhteydet Ammattikorkeakouluissa 2008. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu.

Kyselylomake

Suomi: Taustatiedot**Suomi:** 1. Sukupuoli **Suomi**

- Mies
 Nainen

Suomi: 2. Ikä **Suomi**

- 16-17
 18-20
 21-24
 25-30
 31-35
 36-40
 41-

Suomi: 3. Oppilaitos **Suomi**

- Ammattikorkeakoulu
 Ammattioppilaitos
 Aikuiskoulutuskeskus

Suomi: 4. Minkä vuosikurssin opiskelija? **Suomi**

- 1
 2
 3
 4
 Olen jo valmistunut

Suomi: 5. Valmennus**Suomi**

- Olen osallistunut työelämälähtöiseen projektiin
- Olen osallistunut yrityskontaktointivalmennukseen. (3 askelta työelämään)

Suomi: Vastaa jatkoväittämiin sen mukaan mihin olet osallistunut. (Jos olet osallistunut molempiin niin vastaat molempiin)

Suomi:

Väittämät työelämälähtöisestä projektista

Suomi: 6. Valitse seuraavista vaihtoehdoista se, joka mielestänne parhaiten kuvaa mielipidettänne työelämäprojektista

	Täysin eri mieltä	Hiukan eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Projektille oli olemassa selkeä tarve	☐	☐	☐	☐
Projekti oli hyvin suunniteltu	☐	☐	☐	☐
Projektin tavoitteet toteutuivat	☐	☐	☐	☐
Työskentelyilmapiiri projektissa oli hyvä	☐	☐	☐	☐
Opiskelijoiden, opettajien ja yrittäjien yhteistyö onnistui hyvin	☐	☐	☐	☐
Työelämän edustajat arvostivat työpanostani	☐	☐	☐	☐
Ammatilliset valmiuteni vahvistuivat projektin myötä	☐	☐	☐	☐
Projekti loi minuun itseluottamusta ja rohkeutta	☐	☐	☐	☐
Olin motivoitunut oppimaan uusia asioita projektin aikana	☐	☐	☐	☐
Projekti vahvisti ajatusta, että olen itselleni sopivalla alalla	☐	☐	☐	☐
Onnistuin luomaan uusia kontakteja	☐	☐	☐	☐
Tiimioppiminen tukee omaa oppimista	☐	☐	☐	☐
Projekti antoi valmiuksia työelämään	☐	☐	☐	☐
Opintojaksojen harjoitustöiden pitäisi olla toimeksiantoja oikeilta yrityksiltä	☐	☐	☐	☐
Koen hyötyväni työelämälähtöisistä "oikeista toimeksiannoista"	☐	☐	☐	☐
Koulutusohjelmassa on riittävästi työelämälähtöisyyttä	☐	☐	☐	☐
Opetussisältö vastaa nykypäivän työelämän vaatimuksia	☐	☐	☐	☐

Työelämälähtöiset projektit parantavat oppimismotiivaatiota

Olen saanut opintojen aikana tarpeeksi työelämäkontakteja

Suomi: Yrityskontaktointivalmennus

Suomi: 7. Valitse sopivaksi katsomasi vaihtoehto

	Täysin eri mieltä	Hiukan eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Valmennusprosessi oli toimiva	☐	☐	☐	☐
Valmennus loi minuun luottamusta ja rohkeutta	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutustaidot parantuivat	☐	☐	☐	☐
Valmennuksen ohjaus oli asiantuntevaa	☐	☐	☐	☐

Suomi: 8. Miten kehittäisit Yrityskontaktointivalmennusta?

Suomi: 9. Mikä oli yrityskontaktointivalmennuksen suurin anti?

Suomi: 10. Omat kommentit

Suomi: Työelämälähtöisyys

Suomi: 11. Miten kehittäisit yhteistyötä oppilaitoksen ja työelämän välillä?

